

Daima Edebiyat

e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

www.edebiyatdaima.com

Yıl: 1

Sayı: 1

Ocak
2022

“

İşte ben taş merdivenleri
Kurbağalara bağlayan taş merdivenleri
Durmadan kendimle karıştırıyordum

Edip Cansever | Çağrılmayan Yakup

”

TEMA: ŞEHİRİN TAŞLARI

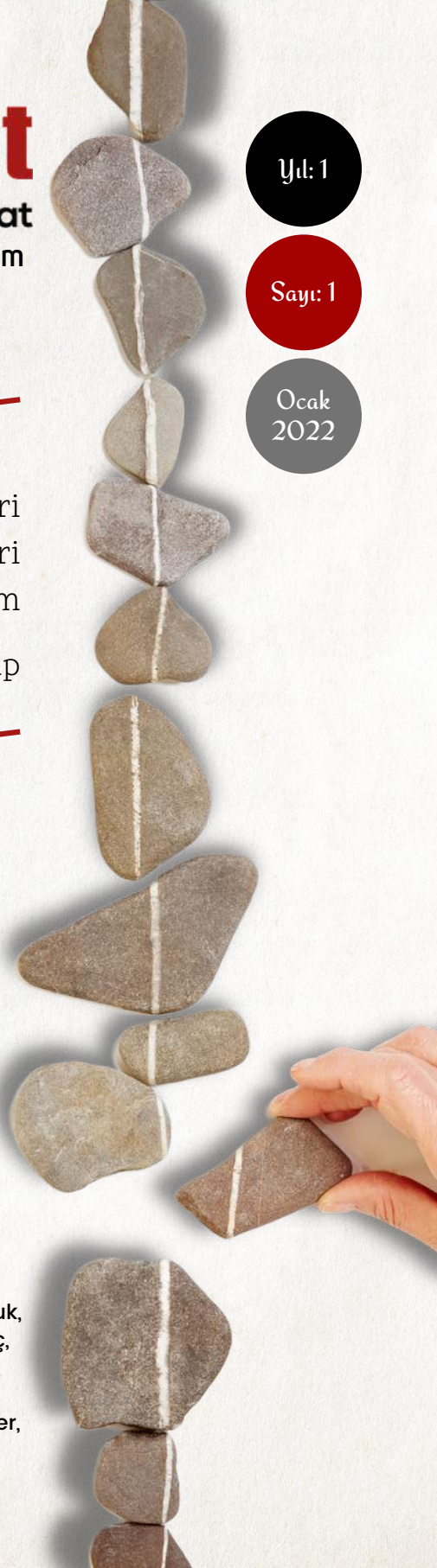
Muhammet Erdevir, Ahmet Menteş,
Fatma Nur Uysal Pınar, Yasemin Talu,
Fikret Çelik, Fuat Sevimay, Fırat Ağace,
Ayşe Ay, Barış Erdoğan, Nilgün Atar,
Hatice Kübra Öktem.

Söyleşiler:

Mahmut Aksoy, Mahmut Akdemir'le;
Çağlar Sarıtaş, Faruk Duman'la;
Funda Öz, Mehtap Gül'le söyleşti.

Tema Dışı:

Ersin Kartal, Emine Gündüz Menteş, Serap Yalçın Pamuk,
Yiğit Ergün, Kadir Tepe, Arzu Özdemir, Arzu Anlar Saraç,
Siddika Zeynep Bozkuş, Yasin Gedik, Mehtap Sağocak,
Münür Karagöz, Burçin Laçın Altay, Oğuzhan Gündüz,
Mert Bayram, Volkan Öten, Nuray Elçin, Hızır İrfan Önder,
Fatma Ören Sümer, Sibel Yılmaz, Selma Taş, Canan
Coşar, Batu Rüzgâr Kara, Nisa Öztürk.

KÜNYE

Daima Edebiyat e-dergi, www.edebiyatdaima.com tarafından periyodik olarak yayına hazırlanan aylık kültür, sanat, edebiyat dergisidir.

Daima Edebiyat dijital olarak yayımlanır, basılı değildir ve erişimi ücretsizdir. Yayımlanan yazı ve şiirlerin telif hakkı ve hukuki sorumluluğu yazarına/şairine aittir.

Genel Yayın Yönetmeni: Muhammet Erdevir

Yayın Kurulu: Ersin Kartal, Emine Gündüz Menteş, Ercan Sağlam, Hatice Yıldırım, İbrahim Halil Çelik, Murat Serdar Çakıroğlu, Betül Yordam.

dergi@edebiyatdaima.com
YouTube Instagram Facebook Twitter /daimaedebiyat

Daima Edebiyat
e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

Kurumsal Firmalar, İşletmeler ve Bireysel Girişimler için;
SEO Uyumlu Metin ve İçerik Yazarılığı, Sunum, Basın Bülteni,
Açıklaması ve Brief Yazımı; Kitap-Dergi-Katalog Yazım, Tasarım
ve Yayıncılığı; Editörlük ve PR Hizmetleri, Sosyal Medya Yönetimi,
Pazarlama Çözümleri, Web Sitesi.

prelutchcreative
Facebook Twitter Instagram WhatsApp
0546 237 91 79
prelutmedya.com

İÇİNDEKİLER

Tema: Şehrin Taşları

- Muhammet Erdevir – Şehrin Taşları İçimizin Taşları s.1
Ahmet Menteş – Taşların Şerhi s.4
Fatma Nur Uysal Pınar – Taşın Gücü s.6
Mahmut Aksoy – Mahmut Akdemir’le Söyleşi s.9
Yasemin Talu – Epoksi s.12
Fikret Çelik – Eski Çarşı s.13
Fuat Sevimay – Hikâyemiz Benzer, Çarşılarımız Kardeş s.14
Fırat Agace – Porselen Kentler s.17
Ayşe Ay – Taşların Fısıldadığı s.18
Barış Erdoğan – Taşlar üstüne Yed(i)kilik s.23
Nilgün Atar – Şehrin Kalp Taşları s.24

Tema Dışı

- Çağlar Sarıtaş – Faruk Duman’la Söyleşi s.28
Ersin Kartal – Tüfenk, Mikrop ve Çelenk s.32
Emine Gündüz Menteş – Sonra ve Şimdi s.33
Funda Öz – Mehtap Gül ile Söyleşi – s.34
Serap Yalçın Pamuk – Arabesk Medeniyeti s.36
Yiğit Ergün – Büyücü Kaplanlar ve Bacaksız Sfenksler s.39
Kadir Tepe – Gölgeler Kaçınılan Her Yere
Siyah Pantolonlarını Asmıştır s.40
Arzu Özdemir – Üç Küçürek Öykü s.41
Arzu Anlar Saraç – Yeraltından Gerçeküstü Notlar s.42

İÇİNDEKİLER

- Sıddıka Zeynep Bozkuş – **Adı İnsan** s.46
- Yasin Gedik – **Addis Ababa** s.46
- Mehtap Sağocak – **Hasret** s.47
- Münür Karagöz – **Ve Gece Vardır, Yasaktır** s.49
- Burçin Laçın Altay – **Yol Karalaması** s.50
- Oğuzhan Gündüz – **Laleli** s.54
- Mert Bayram – **Katil Nasıl Bilmez Öldürdüğünü** s.54
- Volkan Öten – **Sonra Hayat** s.55
- Nuray Elçin – **Mona Lisa ve Çığlık** s.58
- Ahmet Evran – **Bir Üniversite Anısı** s.61
- Hızır İrfan Önder – **Yüreğim Karadeniz** s.63
- Fatma Ören Sümer – **Ormandaki Uygarlık** s.64
- Sibel Yılmaz – **Birbirine Değmeyen Hayatlara İnat,
Birbirine Değen Öyküler** s.66
- Selma Taş – **Neydi O Gelecek Bayramlar** s.69
- Canan Coşar – **Saklambaç** s.71
- Batu Rüzgâr Kara – **Kaldırımların Kara Sevdalı Eşi** s.72
- Seher Yerlikaya – **Sevdaya Dair** s.72
- Nisa Öztürk – **Külçe** s.74
- Hatice Kübra Öktem – **Unutulan** – Arka Kapak

BU SAYININ
TEMASI

Şehrin Taşları

ŞEHİRİN TAŞLARI İÇİMİZİN TAŞLARI

Muhammet Erdevir

Şehir değişip bozuluyor, içimde bir taş ölüyor. Kalabalıktan kaçmak istiyorum kalabalıklara karışarak. Beni hiç tanımayan insanların seslerine kulak vererek kendi sesimi unutmak... Hafızamın içinde dönüp duran çıldırmış sancuların inleyişlerini unutturabilir bu kakofoni. Düzenimi karmaşaya kurban vermek, sıcaklığımı ayaza, tenhalığımı çokluğa... Beni bir taşın ardında bırak. Beni bir taşın altında bırak. Beni nasıl olsa bir taşın “şahide”liğinde bırakacaksın. Belki de şahidesiz bir köşeye bırakırsın.

Şehirlerde doğup büyüyor, yaşıyor ve ölüyoruz. Oysa mitolojik metinlerde yaşam hep suda yaratılır. Suda var olur canlılığın özü. Gılgamış'ta da böyledir bu Türklerin Yaratılış Destanı'nda da. Yaşamın gerçekliğiye mitolojiden çok farklıdır. Bildiğimiz anlamda yaşam suda var olsa bile gelişebilmesi için kayalık bir gezegene ihtiyaç var. Yaşam gibi medeniyet de taşlar üzerinde yükseliyor. Bina yapma bilgisinden başlayarak birlikte yaşama bilgisi ve kültürüne kadar birçok karmaşık ilişkinin temelinde taşı işleme becerisi yatıyor. Taş, zamana direnmenin sembolü. Sütunlar, kaideler, kitabeler taştan oyulup işlendiğinde asırlara meydan okuyor. Yetmiyor, heykellerimizi taştan oyarak suretleri ölümsüzleştirmeye çalışıyoruz. Abidelerimiz hep taştan.

Şehirleri kayalık zeminlere inşa edersek daha dayanıklı olduklarını fark etmişiz. Asırlara meydan okuyan binalar yapmanın yolu da malzeme olarak taşta başvurmak. Bir zamanlar çamurdan kerpiç keserek taşı taklit eden insanoğlu zamanla tuğla pişirmeyi öğrenmiş. Ardından çimentoyla betonu icat ederek sürdürmüş bu taklitçiliğini. Milyonlarca insanın bir arada yaşadığı şehirlerin temelinde tam anlamıyla taş ve taşı taklit etme tekniği yatıyor. Sonra kalabalıklar çoğalmış, biz yalnızlaşmışız. İnsan okyanusu içinde birer katreyiz.

Köyümüzün yerleştiği arazi birkaç farklı kayaç üzerinde yükseldiği için olsa gerek çocukken adımımı attığım her yerde rengarenk taşlarla karşılaştım. Okul yolunda giderken, bahçede meyve toplarken, tarlada çift sürerken, harman yerinde patos çekerken, Savrun'un yalısında dolaşırken, Romalılardan kalma kalenin etrafında oynarken... Bunları cebimde toplamayı, dizmeyi, incelemeyi severdim. Tabii bir de değerli bir taş bulabilir miyim düşüncesi çocukça hayallere eşlik ederdi. O taşların çoğu kayboldu sonra. O kadar çok taş vardı ki etrafımızda ve o kadar çok çeşitli ki bunlar, taş toplamanın ve saklamanın bir anlamı kalmadı ilerleyen yaşlarda. Anlamlı ve değerli olan hemen her şey zamanla yitiriyor önemini. Zamanın solduramadığı bir çiçek yok. Çok önemseydiğimiz kişi, kavram ve objelere bakışımız ne kadar izafi ve değişken... Kararlı olsak bile böyle bu: Zamana yenilmeyecek karar yok.

İnsanın göğsü bazen mutluluk bazen de yorgunlukla inip kalkar. Bazen de tüm yaşam enerjisini söndüren bir taş gelir oturur içine. Anna Ahmatova'nın "Taş Bir Sözcük Düştü Parçalandı" isimli bir şiiri vardır. "Taş bir sözcük düştü parçalandı / Henüz yaşayan göğsümde." dizeleriyle başlar. Taş önce içimize düşer, sabır taşı içimizde kurulur ve parçalanır. İnsanı tüketen bir karmaşanın kapısını açmaya bir taş yeter. Tek bir taşla yıkılırız özenle kurulan hayaller yahut bir taş bir kâbusu bitirebilir. Taif'te peygamberi taşıyanların hikayesini okuduğumda hem üzülmüş hem de kızmıştım. On bir yaşındaydım. Dünyanın kötülüğü ve acımasızlığına aklım eriyordu ama gücüm hiçbir şeye yetmiyordu. Bir ara bir şeyleri değiştirebilirim sandım her köylü çocuğu gibi. Çok sürmeden on bir yaşındaki bir çocuk kadar güçsüz olduğumu anladım. Peygamberin her yerine taşlar çarpıyordu. Dünya çok kötü bir yerdi.

“Büyük, taşlaşmış damlalardır Zaman, bende / bana ne var ne yok kilitler. Çıkıp uçsuz bucaksız / bir ateş yaksam: Onlar erirler mi?” diyor Enis Batur, Taş Damlalar şiirinde. Taşı en çok zamana direndiği için seviyoruz beki de. Türkler “Bengü Taş” diyor mesela taş anıtlar için. Sonsuz taş, ebedi taş. Zamana direnmek için en dayanıklı taşları arıyoruz. Piramitler ya da Taç Mahal... Yapılan eserin biricik amacı kıyamete kadar baki kalmak. Adeta ölmek... Eski Türklerde “yada taşı” var ki yağmur yağdır, gök olaylarını kontrol etmeye yarar. Balballar öldürülen düşmanları temsil eden birer şahidedir. “İncir kokuşlu dar sokakları aştınsa, görmüşsündür / Kıyıda, küçük bir çocuk taş atıyor suya / Taş da çürür.” demekte Ali Cengizkan “Taş da Çürür” şiirinde. Sonsuza kadar yaşamak istiyoruz ama taş da çürüyor işte. Taşlar zamanla eriyor. En sert en dayanıklı olanları bile aşındırıp inceltiyor bir parça su. Sürekli akan suya direnemiyor en sert granit bile. Ruh ebedi ama ruh da çürüyor. Ruhumuzu çürütüyoruz. Çözülme ruhta başlıyor ilkin, oradan tüm bedenimize yayılıyor. İnsan ilişkileri çürüyor, insana değer vermeyi öğrendikçe insanı değersiz görenlere karşı mide bulantısı artıyor içimizde.

Yirmi yıl kadar önceydi. Bizim köye bir mermer ocağı açıldı. Kertişlerin cirit attığı, kesmelerin, pırnalların, karaçalıların arasında ancak keçilerin dolaştığı gri kayalıkların altında meğer süt kadar beyaz bir mermer damarı varmış. Makineler ve işçiler geldi, mermer çıkarılıp kamyonlarla komşu ilçe Kozan’a taşınmaya başlandı. Köyde açılan mermer ocağının Trabzonlu bir bekçisi vardı. Kırmızı Çorum tuğlasından bir ev yapmışlardı bekçi için. Dışı sıvasız, penceresine naylon çekili, etrafında ne bir ağaç ne bir duvar olan bir garip bina. Bir gün duyduk ki üstüne mermer blok devrilince orada can vermiş adamcağız. Ah vah etti herkes tabii, gurbet elde trajik bir ölümle hayata veda etmek ve ardında çaresiz bir kadınla yetim çocuklar bırakmak trajiktir elbette. Düşüncesi bile acı verir ki acıyı her zerrelere hissetmişlerdir o ailenin fertleri. Taş biraz da budur benim hafızamda. Mermer blokların altında kalarak can veren Trabzonlu ocak bekçisinin ardında bıraktıklarıdır. Taş da çürür bu yüzden iyi bilirim. Ocağa ne mi oldu? Bir süre daha çalıştıktan sonra alt katmanlardan çıkan mermerlerin kalitesi birdenbire düştü, çatlak ve bozuk parçalar çıkıyordu hep. Sağlam blok çıkarmak mümkün olmuyordu. Öyle kaldı ocak, herkes çekildi oradan. Adam hiç var olmamış gibi yaşadı, hiç yaşamamış gibi öldü. Ocak da çürüdü taşla beraber.

Taşa dair anlatacaklarım olduğu için değil, yaşadığım şehrin sokaklarında dolaşan birinden ilhamla ortaya çıktı şehrin taşlarını dile getirme fikri. “Şehrin Taşları” teması, ilhamını Onat Kutlar’ın İshak’ın ikinci baskısı için yazdığı önsözde sarf ettiği şu sözlerden alıyor: “O kenti tanımaya çalıştım yıllar önce. Mevsimlerine, yapı taşlarının çeşitlerine, toprağının kokusuna ve tüm sokaklarına, insanlarına, çocuklarına dikkat ettim.”

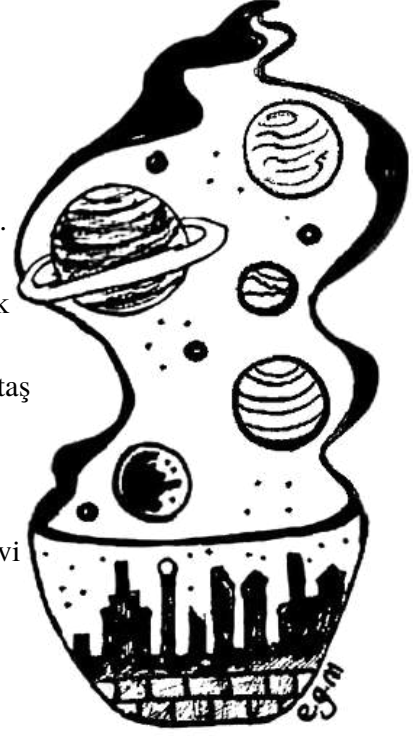

TAŞLARIN ŞERHİ

Ahmet Menteş

İşte yine taşlardan çıkıyoruz yola. Şehre uyumundan taşların. İnsanın şehre ayak uydurma girişimlerinden. Taşların insana bakışından. Şehrin taşlara alışmasından. İnsanın taşlaşmasından... ya da taşlaşmakzorundakalanbizler'den...

Bir yağmur damlasının taşa değdiği andaki hislerini anlayabilmek uğruna feda edilmiş bir yaşam tanıyordum. Hastaların dualarla sağaltıldığı çağlardan geliyordu adam. Kayaların henüz ufalanıp taş olmadığı zamanlardan. Sırtında atadan kalma paltosuyla ve yüklenmiş olarak geleceğe açılmasını beklediği bir kapıyı omuzlarına, o kapıdan eşsiz bir şölenle gireceği günün hayali de kaplamışken beyninin ve kalbinin kıvrımlarını, göz bebekleri mavi göğü görmek için arada sırada yukarı doğru yönelmeye niyetlendiğinde ve niyet gerçekleştiğinde karşılaşılan manzara kalbindeki derin-karanlık kuyulardaki közleri yeniden alevlendirdiğinde, yine de her şeye rağmen dünyanın garip kişilerinden olmanın gerektirdiği devamlı umutetmek-hayaletmek-kurgulamak-beklenti içinde olmak zorunluluklarından dolayı büyük umutlarla... şehre girdi bir adam.

Çizim: Emine Gündüz Menteş

Bir adam girdi şehre

Bin yıl yaşamış, bin yıl daha

Yaşamayı düşleyen bir adam

Zihninde aydınlık, ülküsel, biraz da olağanüstü düşüncelerle

İlerlerken geniş ışıklı caddede

Gözleri koyu bir lekeye takıldı.

Koyu bir leke takıldı gözlerine. Baktı bir süre kopkoyu bir karaltı gibi duran lekeye. Kâh genişleyip kâh daralan, bir yandan titreşen, uzaklaşır gibi görünüp aslında yakınlaşan, yaklaşıyor sanılan ama aslında olduğu yerde duran; garip, biçimsiz, yersiz ve anlamsız leke, bilmediği bir dille, daha önce hiç duymadığı bir şarkıyı, biraz kederli bir ses tonuyla söylemeye başladı. Etrafındaki diğer her şey silindi o anda adamın gözünden. Sadece şarkı ve leke kaldı.

*Şarkı ve leke kaldı sadece
Lekenin şarkısı ve şarkılı bir leke
Kulağından girerken anlamsız
Kalbine değdiğinde onu ürperten sözlerle
Silinen gerçek, yok olan karanlık, görünmeyen yalan
Kederle yağan ve rüzgârla savrulan harfler sağanağı
Yordu adamı ve kırdı umutlarını.*

Adam yorgun ve kırılmış umutlarıyla şimdi, sokak sokak dolaşıp şarkı biter bitmez kaçıp giden karaltıyı arıyor. Bilmediği sokaklarda, tanımadığı bir karanlığın içinde, daha önce hiç atmadığı adımlarla, çarpıp geçerek kimi sert-kimi sertleşmekte olan ve kimi duran-kimi hareket halinde birtakım cisimlere, arıyor lekeyi. Balsa, aramanın ağır yükünden kurtulmanın sevinci mi saracaktı içini, yoksa yine bir bilinmezlikle karşılaşacak olmanın korkusu mu? Çarpıp geçtiği son cisme dönüp baktı adam: “Ne işi var bu taşların sokaklarda, kaldırımlarda? Ne kadar da benziyorlar insanlara. Bir leke, karaltı gibi bir şey geçti mi buradan, gördün mü? Bakma öyle aval aval. Dilini mi yuttun? Hey sen! Duyuyor musun beni? Nesin sen?” “Hey ben duyuyor muyum beni? Neyim ben?” Yankılandı son sözleri adamın içinde. “Hayır, yankı değil bu, kim var içimde? Nerdeyse tanıyacağım bu sesi. Bu o lekenin sesi. Bu benim sesim.” Bağırıp iyice tanımak istedi sesini adam. Birkaç anlamsız gürültüden sonra...

*Sonra hep anlamsız gürültüler
Sonra her insanın içinde asla temizlenemeyen bir leke
Sonra en küçük umut çılgılığında
Şehre saldırıyor duygular
Şehri ele geçirip
Şehrin ve şehirlinin kalbini yarıyor
Sarkan gölgeler
Gece göklerinden
Zavallılar Evi'nin girdiler kara kapısından.*

Sonra girdi kara kapısından Zavallılar Evi'nin. Sağda solda sarışın esmer kara kızıl bin bir türlü incinmiş ruh iskeletleri. Sorsa birine ne işiniz var burada? Sordu birine ne işim var burada? Dediler: ‘İş yok sana burada, haydi başka kapıya!’ Şimdi, taşlaşmış ağaçların gölgelediği parkta elinde çivi oturmuş taş bankına taştan masanın, düşünüyor. Sırrını çözüyor. Kendine gidiyor azar azar. Tükenerek. Taşların şehrinde taşların şerhini yazıyor.

TAŞIN GÜCÜ

Fatma Nur Uysal Pınar

A şehrinden B şehrine gidince önce taşlar dikkatini çeker insanın. Her şehirde değişen taş değildir, insanın taşa yüklediği anlamdır. Aslında taş, her şehir için taştır ve gücü temsil eder. Şehirler de gücünü taştan alır. Çünkü geçmiş ve gelecek arasındaki en sağlam bağıdır. Bu bağ bir köprüyse bile malzemesi taştır. Tarihin en yakın tanığı olması onu bu denli anlamlı kılar. Onca savaşa ve felakete rağmen şehirlerin ve kültürlerin uzun süre ayakta kalmasının nedeni taşa gizlidir. Cioran “İnsan bütün bildiklerine rağmen, bütün bildiklerine karşı her gün yeniden başlar.” der. Taş her başlangıcın ilk basamağıdır. Her yeniliğin ilk mimarıdır. Her mimarının vazgeçilmezi... Güneş doğar ve insan güneşle beraber her gün yeniden doğar. Umutları da hayalleri de onunla beraber tazelenir.

Genellikle taşın kuzeye bakan taraflarına denk gelmiş olmalıyım ki taş, üşütür içimi. Nasıl toprak, kum sıcaksa ve aklımda ılımanlı çağrışımlar yapıyorsa taş da buz gibi yapıyor bahsedince benliğimi. “Söz, sıcak demir gibidir. Zamanında söylemedin mi, soğur taş gibi olur.” Diyen Cengiz Aytmatov ve nice güzel söz söyleme ustası, şair, yazar taş metaforunu sıkça kullanmıştır. “Seni düşünürken/ Bir çakıl taşı ısınır içimde/ Bir kuş gelir yüreğimin ucuna konar” Bedri Rahmi Eyüboğlu. Yani taş serindir, serinlik verir şaire. Yüreği mesken bilen serinlik, sevenin sevdiğini düşünmesi sonucu çakıl taşının ısınmasına sebep olur. Bir de mezar taşlarının kalbi hiç ısıtmayan, gönlü bir kâğıt gibi buruşturan, dokunduğunda insana ürperti veren yanlarını da düşünecek olursak taş kesilmemiz işten bile değildir. Tabii hayatın zorlu mücadelesi karşısında insanın bir sıfır geriden geldiğini de kabul edersek taş gibi sert de oluruz, soğuk da.

Yaşanmışlıklar insan ruhunu nasıl etkiliyorsa şehirlerin ruhu da taş yapılarını, insanın taşta bakışını etkiler. Bir şehrin taşlarını anlamamanın en iyi yolu biriktirdiklerini görmektir. İnsan doğar ve biriktirir. Başta anne sevgisini, baba güvenini, aile sıcaklığını biriktirir. Büyüdükçe hafızasında çoğalan anıları biriktirir. Kalbini kıranları, taş kalpli insanların vefasızlıklarını ya da başını taştan taşa vuracak hallerini biriktirir. Renkli ve şekilli taşları sonra... En çok taş biriktirir insan, bazen yüreğinde bazen eteklerinde. Yüklerinden kurtulmak taşları savurmakla mümkündür yapabilene. Eteklerindeki taşları nerede, nasıl kime döker bir şehir bilinmez ama yol boyu taşlı oyunlar sunar içindekilere.

Yaşamsal faaliyetleri devam ettiren insan için en eski malzeme taştır. Taş yerinde ağırdır ve her şehrin ağırlığını eski yapılar belirler. Kayaları oyup kendine mesken yapan insan; çelik, beton, cam, tuğla gibi malzemeleri tercih etmeye başlasa bile bu malzemeler doğal taşta duyulan ihtiyacın yerini doldurmamıştır. Nitekim Karaman'da Taşkale kasabası sınırları içinde bulunan tahıl ambarları, killi kireç taşından oluşan yüksek bir kaya kütesine tamamen insan eli ile oyulmuş iki yüz ellinin üzerinde ambardan oluşmaktadır. Ambarlar tek veya iki odalıdır. Kaya üzerindeki nişlere tutunarak çıkılmakta, zincirli makara sistemi ile ürünler taşınmaktadır. Killi kireç taşının ısı ve nemi sabit tutma özelliği sonucu uzun süre bozulmadan saklanabildiği ambarlar, buzdolaplarının işlevlerini görmektedir. Taşın insan için önemi bu ve benzeri örneklerde görülmektedir.

Konya’da çobanlık yapan birinin doğada insan yüzüne benzeyen taşlar bulunduğunu ve bunlardan sergi açtığını duyduğumda hiç şaşırmadım. Çünkü insan, var olduğu ilk zamanlardan beri taşa biçim vermesini sevmiştir. Yeri geldiğinde heykeller de yapmış, taşa şiirler, buyruklar da yazmıştır. İnsanın değişip evrilmesi, zamanın hep ileriye akması, çağ kapatıp çağ açılması taşa duyulan muhtaçlığı, taşın yaşamdaki zorunluluğunu gölgelememiştir. Taşın muhatabını alt ettiği gerçeği yıllar boyu değişmeyecektir. Taşın karşısında durmak zamanın karşısında durmak kadar manasızdır.

Taş biraz da mazi demektir, kanıt demektir. Taşın zamanla arası iyidir ne de olsa. Örneğin Konya’da Hadim ve Taşkent çevrelerinde bulunan, yerden beş altı metre yüksekliğinde, üzerinde balkonu olan taş yapılar görenlere estetik zevk sunmaktadır. Yapıda kullanılan ardıç, suya dayanıklı, uzun ömürlü olduğu için tercih edilmiştir. Bu yapıların en önemli özelliği aylardan balı korumak için barınak olarak da kullanılabilmesidir. Roma döneminden kalan bu yapılara hanay adı verilmiştir. Elle yontma taş üzerinde yükselen duvarları, kilitleme modeliyle ardıç ağacı tutar. Bölgede bu hanaylardan otuza yakın bulunur ve hâlâ bozulmadan zamana meydan okur. Boşuna “Kum üstünde şaton olacağına, taş üstünde kulüben olsun.” dememişler. Taşın dayanıklılığına kanıt çoktur.

Taşın ardına gizlenir insan. Taş hem korur kendine sığınanı hem gizler. Kuşatıcıdır, kollayıcı... En eski zamanlardan beri bu böyledir. Geleceği geçmişe ipotekli insanoğlunu başka türlü avutamazdı evren. İnsanın başına kötü bir durum geleceğinde bile bu kötülük dağlara taşlara sözüyle yön değiştirir. İnsan kırılır, insan ölür, insan çürür ama baki kalan taştır. Duvarlarını taşlarla ören insan, sığınağının onu bu kötürüm dünyada bir başına bırakmayacağını bilir. Herkes gider, her şey geçer bir taş kalır insana. Ya yüreğinde ömür boyu taşıyacağı bir taştır o, ya da toprağını selamlayacak bir taş.

TAŞLARIN ŞEHİRİ MARDİN'DE KADİM BİR GELENEK: AHŞAP BASKI ÜZERİNE SÖYLEŞİ

Mahmut Aksoy, ahşap baskı sanatçısı Mahmut Akdemir ile bir söyleşi gerçekleştirdi.

Taş kavramı Mardin'in belleğini oluşturan nitelikte mi?

- Kesinlikle evet. Çünkü Mardin'in mimarisini taştan yapılar oluşturmaktadır. Bu yapılar o kadar özenle yapıldığı için geçmişten günümüze yapıbozuma uğramadan gelmiştir. Tarihsel süreç içerisinde birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bu şehrin yapıları incelendiğinde her medeniyetin geçmişte nasıl yaşadıklarını taşların üzerine bıraktığı izlerden yola çıkarak bulabiliriz. Kendi ritüellerini, dini inançlarını ise taşların dışarıya olan yüzü ve içerde bulunmuş pencere üzerine nakşetmişlerdir. Bu millet öyle süslüdür ki bir şehri tüm bir dünyaya temsil edebilir niteliktedir.

Etnik figür ve simgeler yaptığım baskılarda daha çok mu tercih ediliyor, yoksa mı?

Etnik simgeler ve geleneksel figürler her zamanki gibi daha çok ilgi çekmekte ve taşıdıkları anlamları direk anlatım olmadığı için daha çok tercih edilmektedir.

Ressamsın. Taş, resimlerine nasıl bir imge ile yansıyor?

Bir dönem anız yangınları üzerine birçok resim yaptım ve Mezopotamya ovasına her baktığımda bu muhteşem işlemeli şaşalı yapılar içinden baktım. Resimlerimde de bu muhteşem güzelliği barındıran yapıların içinden dışarıya bakıldığında oluşan bu vahşice yapılan yangınlara baktım. Bu iki zıtlığı resimlerime yansıtıyorum.

“ Tarihsel süreç içerisinde birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bu şehrin yapıları incelendiğinde her medeniyetin geçmişte nasıl yaşadıklarını taşların üzerine bıraktığı izlerden yola çıkarak bulabiliriz. Kendi ritüellerini, dini inançlarını ise taşların dışarıya olan yüzü ve içerde bulunmuş pencere üzerine nakşetmişlerdir. ”

Ahşap baskı tekniğinden söz eder misin?

Bu teknik yüzyıllardır kullanıp günümüze kadar gelmiştir. Fabrikasyon olmadığı ve baskı yapılan yüzeye dokunulduğunda baskı yokmuş hissi verdiği için bu teknik üzerine bir atölye kurdum. Örnekleri Türkiye'nin ve dünyanın birçok yerinde mevcut.

Daha çok manuel tekniği kullanıyorsun, bunun nostaljiyi tekrar etmek istencine mi bağlamalıyız? Yoksa mı?

Nostaljik olduğu için değil. Seri üretim yapmadığım ve özel ürünler tasarlamak istediğim için bu tekniği seçtim. Ve atölyeye gelen tüm ziyaretçilerin de istekleri doğrultusunda herkesin kendi baskısını kendisinin yapabileceği bir teknik olduğu için tercih ettim.

EPOKSİ

Yasemin Talu

Sana kitabem, dikilmedi bir vadiye,
Fırçanın ucunda kimyasal boya,
Herhangi bir beton köprüünün
Muhtemel tek kemerinde,
Yazılı seni ne kadar sevdiğim,
Kalmayacak elli yıl ileriye,
Bulunmayacak bir harf bile,
Başka bir kimyasal geçecek üstünden,
Belki bir kepçe...
Sırtımızı yaslayacak taş duvar bekleme
Olmayacak bu şehirde,
Yağmurda ıslanan taş sokaklar
Olmayacak,
Sıcakta siyah asfalt eriyecek
Acı bir koku dolacak içimize.
Epoksi sehpalarda kalacak mavilikler,
Çakıllar parayla satılacak,
Aşkımızın mihenk taşı sevgilim;
Zaman olacak,
Zamanla kaybolacak.

ESKİ ÇARŞI Fikret Çelik

Doğduğum ev eski bir çarşıya bakar.
Doğduğum evin eski bir çarşıya baktığını
Ben sonradan gördüm.

-Zaten ben çok şeyi sonradan gördüm-

Ellerinde aynalı sandıklar
Gözlerinde telaşı sabahın
Sesleri rüzgâra karışan çerçileri,

Koltuk altında
Nacak yarığı taşıyan
Göge özlemlili kavak ağacını,

Önünde, rengini topraktan almış
Bir mevsim akan dereyi
Ben sonradan gördüm.

-Zaten ben çok şeyi sonradan gördüm-

Tur Abdin' in gölgesinde
Nice aşklara sırt vermiş
Tek gözlü köprüyü,

Andreus'a
Baharı müjdeleyen
Mor kuryakos kilisesini,
Ben sonradan gördüm.

-Zaten ben çok şeyi sonradan gördüm-

Sırtı, taştan bir duvara yaslı
Gölgesi epeyce yol almış
Bir ihtiyardan duymuştum.

Değirmen vadisinde yankılanırmış, subaşında hatta
Eski çarşıdaki Süryani taş ustasının çekiç sesleri.

Ne zaman işlenmiş bir taş görsem,
Terleyen bir kayanın gölgesinde bulurum kendimi.

HİKÂYEMİZ BENZER, ÇARŞILARIMIZ KARDEŞ

Fuat Sevimay

Yıllar önce yolum Kahire’de Han El Halili’ye düştüğünde, sonra Şam’daki Hamidiye çarşısında veya Tebriz çarşısında dolaşırken hep İstanbul Kapalıçarşı’nın ruhunu hissetmişim. Bursa çarşılarında, Kemeraltı’nda veya Antep çarşısında da aynı hisse kapılmışımdır. Binbir renk, binbir ses ve doğunun gizemi. Buralardaki hikâyeler, insanların duygusu, o dingin ruh hali, modern çağın dev alışveriş merkezlerindeki koşturmacadan ve gürültüden farklıydı. Hayatım boyunca bu farkı yaratan gizemi anlamaya çalıştım.

İşte bu nedenle, edebiyatla uğraşmaya başladığımda kaleme almak istediğim ilk şey, gençliğimde yaz aylarında tezgâhtarlık yaptığım ve bana çok şey öğrettiğine inandığım Kapalıçarşı’nın hikâyesi oldu. Ama bu hikâye, ansiklopedilerde veya internette zaten bulabileceğimiz bilgilerden çok farklı olmalıydı. Ne zaman yapıldığı, hangi padişah dönemine denk geldiği, kaç sokağının olduğu beni pek ilgilendirmiyordu. Çünkü anlatmak istediğim benim Kapalıçarşı’mdı. Benim, sizin, insanların Kapalıçarşı’sı. Veya şöyle demeli; Kapalıçarşı bana ve size ne hissettiriyorsa, romanda da onu yansıtmayı diledim.

O nedenle, çarşının kuruluş yıllarının da öncesinden başlayan romanda, Akdeniz'in dört bir yanından, İtalya'dan İran'dan Filistin'den ve Anadolu'nun muhtelif köşesinden gelip yolu çarşıya düşen insanları okursunuz. Tıpkı günümüzde İskenderiye'den, Roma'dan, Beyrut'tan ve Moskova'dan kalkıp gelen, İstanbul'da hikâyelerini buluşturan insanlar gibi. Romanda zaman zamana, mekân mekâna, tarih bugüne, insan insana karışır. Toplumun her kesiminden, bambaşka özellikler barındıran insanların hikâyesi, bütünleşip romanı oluşturur. Hatta mesele insanlarla da sınırlı değil. Çarşmayı meydana getiren mermerlerin aşkı da romana dâhil. Çünkü aslında onlara verilen emek, sonra alınıp satılan binlerce eşyanın ruhu, çarşının duvarlarına sinen sesler de mekânı meydana getiriyor.

Durun size birbirine âşık olan o iki mermerden azıcık bahsedeyim. Bir yanda Marmara adasının bağrından sökülüp getirilen ve Nazar Usta'nın ellerinde perdah tutan Aras, diğer yanda ise Istranca ocaklarından getirilip Osman Aga'nın hünerine teslim edilen Meriç, kader bu ya, çarşıda aynı mekânın alınlıklarında yan yana gelirler. Ve birbirlerini görür görmez âşık olurlar. Bu dile gelmiş bir aşk değil, saz söz istemez pek. Çünkü o iki mermerde birbirine akan ruhları. Bunun için de gönül gözüyle birbirlerine bakmaları ve kendilerine verilen emeğin farkında olmaları yetip artıyor. Bu meselenin güzel tarafı. Ama bir de çirkin taraf var:

Çarşının cephesinde o iki taşın aşkı süredursun, aşağıda kimi insanların yüreği taş kesiliyor. Birbirini dolandıran, açığı kollayan, kin tutan, nefret dolu bazı insanlar. Ve Aras ile Meriç, taş taş aşkı olmuşken insan evladının yüreğinin taş kesmesine akıl sır erdiremiyor. O güzelim mekâna bu olumsuz ruh halinin yakışmadığını düşünüyorlar.

Mekân demişken, biraz da edebiyatta mekân meselesinden bahsetmek isterim. Kapalıçarşı romanının merkezinde bir “mekân” var. Günümüzde güç odakları bizleri ayırıştırmaya çalışıyor. Bizim bir araya gelip, birbirimizi dinleyeceğimiz, toplum olmanın değerini hatırlayıp düşüncelerimizi ve emeğimizi paylaşabileceğimiz yerler ise mekânlar. Ben bunu Kapalıçarşı üzerinden anlattım ki etnik, dini, dünya görüşü, yaşam şekli gibi tüm farklılıklarımıza rağmen buluşup konuşabileceğimiz mekânları hatırlayalım. Aynı hikâye, yine bizi bir araya getiren bir okul, mahalle, fabrika, kitabevi veya benzeri üzerinden de anlatılabilirdi. Önemli olan mekânları ve o mekânların işlevini hep hatırda tutmamız. Aksi takdirde, bireysel hayatlarımıza tıklıp kalacağız ve güç odaklarının tüketim oyuncağı olmaya devam edeceğiz.

Okurlar Kapalıçarşı'nın biraz da büyükler için masal olduğunu söylüyor. Sanırım haklılar. Çünkü hepimizin, bütün bir edebiyatın içine doğduğu hikâye Binbir Gece Masalları değil de nedir. Şehrazat'ın ve Dünyazat'ın hayranıyız. Gılgamış veya İlyada hepimizin tarihi. Bu isimlerle birlikte anılması dahi Kapalıçarşı için büyük onur. İçinden nasıl çıktığıma gelince, sanırım işin sırrı Kapalıçarşı'da. Benim marifetim belki sadece o ruha temas etmiş olmak. Çünkü onca zamanı, onca sesi, onca kişiyi ve onca ışığı yüreğinde barındıran aslında çarşının ta kendisi. Ne mutlu bize ki her kuytusunda bir makam barındıran ve görmesini bilene, çağlara dayanan büyüülü ışığını gösteren böylesi efsunlu mekânlara sahibiz. Ve ne yazık bize ki bir yandan bu mekânların varisiyken, öte yanda beton yiyip beton içer, sentetik hayatlar solur hale geldik. Umarım roman, bu saçma sapan döngünün kırılması yönünde hem Kapalıçarşı'nın hem ahiliğin hem de mizahın sözcüsü olur. Azıcık katkımla olacaksa ne mutlu bana.

PORSELEN KENTLER

Fırat Agace

Yıkılır bu kent her bir taşından
 Bir çocuk ağlar her sokak başından
 Haylazdır uçurtmalar, semaları gıdıklar
 Güneşin sarılarını çalar, her bir rüzgâr
 Yollar taşlı, akıp gitmez nehirler
 Bentler yıkık, yürekler virandır
 Bir ruh taşar, sabah yelkenlisinde
 Kedi oyununu oynar, caddelerin sarhoş barında
 Na'sını taşır bir güvercin, kör bir baykuşun
 Bu kent, bu bahar, bu gece
 Arsızdır lambalar, titreşir bir yakamozda
 Işıklar sokulur her bir yana
 Aman, yaman bir karanlık
 Geçit bir süvari ardında
 Pineklemiş duruyor bir karaltıda
 Yıkılır bu kent her bir taşından
 Semada asılı bekler dualar, beddualar
 Yorgundur bugün yağmurları taşıyan bulutlar
 Şehir anız kokar her bir tarladan, sapandan, aygırdan...
 Kaybolmuştur mavi, yorgundur bir taraftan.
 Yürek seni ister, her kaybolan hatıradan.
 Dal istiyor kuşlar konacak her bir ağaçtan.
 Yıkılır bu kent, sökülür taşlar.

TAŞLARIN FISILDADIĞI

Ayşe Ay

Taş döşeli sokağın başından yürüyerek yanıma kadar geldi. Sokak bomboş. Mahalle terk edilmiş. Basma eteği, penye bluzu daima çenesinin altında eliyle özensiz tuttuğu yazmasıyla... Yüzü sıhhatli. Uzun boyuyla kararlı bir şekilde karşıma dikildi:
-Ben onu affettim, dedi.

Huzur... Huzurluydu. Şaşırdım ilkin. Hangisini affetmişti? Hangi birini? Kendimi toplayınca itiraz etmek istedim:

-Affedemezsin, affetmemelisin!

Sanki bir el ağzımı kapattı. Nefes alamadım. Gözlerimdeki damarlar çatlayacakmışçasına gerildi, gözlerim yuvalarından çıkacak gibiydi. Kalbim boş sokağı çınlatırcasına hızlı çarpıyordu. Haykırmak istedim. Göğsümde bir ağırlık... Onu kendisine karşı savunmak istedim. Ağzımdaki eli itmek... İmkânsız... Çırpınırken uyandım. Doğruldu. Titreyen ellerime baktım. Nefessizlikten ciğerlerim sönmüş gibiydi. Ayağa kalkıp pencereyi açtım. Güneş yeni doğuyor, yeni bir gün başlıyordu. Nefesim normal düzene girince çalışma masama oturdum. Kalbim rüyada kaybettiği davanın tesiriyle hâlâ sarsılıyordu.

Ayıpladım kendimi, doğrusu ayıplanacak şeydi. Yirmi iki yaşında koskocaman adam, hukuk son sınıf öğrencisi... Bugün son sınavı da atlarsa bir hukuk adamı... Ayıplanacak şeydi... Bu rüya, bu duygusallık hiç yakışmıyordu. Ders notlarına son kez göz attım.

Hazırdım: Hukuk Etiği...

Evden çıktım. Dolmuş durağında sabahın ilk saatlerinde oldukça seyrek geçen dolmuşu beklemeye başladım. Sokak boş. Boşlukta bir ses yanıma kadar yürüdü:

-Onu affettim!

Çok bekletmeden gelen kırmızı, beyaz dolmuş yüreğimi ferahlattı bir nebze. Birkaç erkenci ile beraber serin ve mahmur sabahın içinde yola düştük. Belki mahmur, belki düşünceli... Kırmızı, beyaz dolmuş beni fakülteye götürmek yerine hayatımın hatırladığım o ilk önemli sahnesine, o ilk fotoğrafa götürdü. Sanırım dört beş yaşlarındaydım. Babam işten gelince akşam yemeğinden sonra bizi, annemle beni, o yeşil, beyaz, bir masal kuşu kadar mucizevi ve hızlı dolmuşuna bindirip bir yere akşam oturmasına götürdü. Babamın dolmuşu ne kadar güzel, rahat ve ilgi çekiciyse gittiğimiz ev o derece karanlık, dar ve kötüydü. İnsan buraya neden gelmek istesindi ki? Uzak bir semte gelmiştik. Semt demek bile zordu sanırım. Sokak lambalarının bile olmadığı toprak yolun sonunda iki odalı, mutfağı dışarıda bir evdi burası. Teneke sobanın yandığı odaya aldılar bizi. Karanlıktı. Yalnız oturduğumuz sobalı odayı küçük bir mutfak tüpüne bir başlık takarak lambaya dönüştürdükleri bir şey aydınlatıyordu. Benimle yerde, kilimin üzerinde araba oynayan, evin benden birkaç yaş büyük oğluna sordum onun ne olduğunu:

-Lüks, dedi.

Odanın yarı karanlığına rağmen lüks lambası sayesinde bu ev oldukça eğlenceli bir hâl almaya başladı bir müddet sonra. Üzerine minder konmuş tahta divanlarda oturan büyükler yok oldular ve duvarda bir gölge oyunu başladı. Dikkatim önümdeki birkaç eski oyuncaktan çok gölgelerde. Gölgeler sakın sakın oturuyor. Ara ara ne yapacaklarını bilmez gibi telaşlı. Kollar, başlar hareket ediyor. Gölgeler yine kendileri gibi gölge çay bardaklarını tutup gölge çaylarını içiyor. Oyun bir süre durağan devam etti. Ev sahibi gölgenin başı birden ne yapacağına karar vermiş gibi dikiliyor sonra duvarda:

-Hatice nasıl?

Aniden çakan şimşeğin aydınlığında kalmış gibi gölgeler: Sessiz. Babamın gölgesi elindeki gölge çay bardağını önce diğer elindeki gölge çay tabağına sonra da üzerine lüks lambası konmuş bir bacağı hafif eğri tahta masaya bırakıyor. Annemin gölgesi hareketsiz. Elindeki gölge çay bardağını sımsıkı tutuyor. Babamın gölgesi çaresiz sesiyle beraber sanki ayaklarına kapanacak gibi az önce bir savaşın ilk kurşununu sıkışçasına duran ev sahibi gölgeye yaklaşıyor: Elimdeki tahta araba havada, gölgesi hemen benim gölgem yanına yerde kilimin üzerinde. Meraklı... Ev sahibi gölge üzgün. Yok, kızgın:

-Enişte, sen benim dayımın kızına bunu nasıl yaptın?

-Hatice saf...

"Hatice saf..." Birden duvardaki eğlenceli gölge oyununu bitiyor bu sözle. Aniden dikkatim gölgelerden kayıyor. Hatice'nin saf olduğunu öğrenen lüks lambası şaşırılmış ve sarsılmış... Bir an sönecek gibi olup yeniden ama bu defa daha cılız yanıyor. Gölgeler gerçeğe dönüyor: Annem, divanda oturmuş. Başı önünde. Siyah dar eteği dizinin altına uzanmış. Çiçekli gömleği güzel. Eşarbi parlak. Ayakları bitişik. Biri diğerini gizlemeye çalışır gibi mahcup. Akşam ne zaman ve nasıl bitti hatırlamıyorum. O akşama dair tek bir cümle:

-Hatice saf...

Evimiz çok da dar sayılamayacak bir avlunun içindeydi. Mahalledeki hemen tüm evler gibi briketten yapılmış, sıvasız bir avlu duvarıyla önünden ve arkasından akan iki dar sokaktan ve bitişindeki iki evden ayrılırdı. Küçükken kocaman gelen ama büyüdükçe gözümde küçülen bir avluydu. Babaannem avlunun bir köşesinde tek odalık evinde yaşardı. Bir odunluk ile bitişinde Kurban Bayramı'na yakın zamanlarda kurbanlıkları koyduğumuz diğer zamanlar ise babamın dolmuşunun yedek lastikleri başta olmak üzere birtakım malzemelerini koyduğumuz bir küçük bölme vardı. Avlu kapısından girince sağda taşlarla avludan bölünmüş, babaannemin mevsimine göre tere, marul, ıspanak, biber ektiği minik bahçe ve bitiminde incir ağacımız vardı. Biz- annem, babam ve ben- iki katlı evimizin ikinci, daha güzel, daha aydınlık olan katında otururduk. Dik bir beton merdivenle çıkılırdı evimize. Hatice anne de bir kızı ve iki oğluyla aşağı katta yaşardı: Cennet, Süleyman, Ufuk. Lüks lambasıyla aydınlatılan o eve gittiğimiz günden sonra Hatice anneyi merak etmeye başlamıştım. Cennet ablamdı, Süleyman ağabeyimdi, Ufuk ağabeyimdi. Ya Hatice anne?.. Onların annesiydi. Ya benim?.. Babamın gölgesi cevapları her defasında:

-Hatice saf...

Demek Hatice anne saftı. Belki de "saf" her evde mutlaka bulunan bir şeydi. Babaanne... Anne... Baba.. Ağabey... Abla... Bir de... Saf... Demek evde saf olan, evin avlusundaki zeytin kütüğüne her gün oturup yarı açık ağızla hiçbir şey anlamamış gibi gözlerini bile kırpmadan evi seyrederdi. Gölge oyununu gördüğüm akşamdan sonra uzun bir müddet gittiğimiz her evde "saf"ın evdekilerden hangisi olduğunu anlamaya çalıştım. Bir yandan da şüphe duyuyordum. Hatice anne saf olur muydu hiç?.. Saf olsa annem evi temizlerken Cennet ablam beni aşağıya indirdiğinde bana kuru üzümle sarı leblebi verir miydi?.. Bazen dalgın dalgın başımı okşar mıydı?

Bir sabah babam, kahvaltıdan sonra biz daha sofradayken işe gitmek için ayağa kalktı, montunu giydikten sonra anneme cebinden çıkardığı paranın içinden beş tane yüzlük uzattı:

-Ufuk'un ayakkabısı eskimiş. Pazarı gör. Bir de Ufuk'a pazardan bir ayakkabı alıver.

Sofraya dönüp bir tane yüzük de ablama:

- Cennet, kızım sen de şunu annene götür. O da pazara gitsin.

Büyüdükçe mahallede neredeyse herkesin Hatice anneye türlü şekillerde "saf" dediğine "saf" muamelesi yaptığına şahit oldum. Zaten bu mahallede birinin diğerlerinden ayrı düşünmesi, yaşaması mümkün değil gibi gelirdi bana. Dar sokağın iki yanı boyunca sıralanan ve birbirine bakan evlerin kapıları iklimin sıcaklığından mı, insanların birbirine olan sevgisinden ve güven duygusundan mı tam olarak hâlâ çözemediğim bir sebeple daima açık olurdu. Kadınlar kavurucu sıcakta içeride oturamadıklarından mı, birbirlerini görmeden duramadıklarından mı bilmem örgülerini hep sokakta, herhangi bir evin önünde örerler, çaylar ikinci vakti olsun akşam olsun daima sokakta, bir evin önüne serilen kilim üzerinde içilirdi. Bana göre o zamanlar bütün bu sokağı hatta mahalleyi, arkadaki sokakları, sokaklardaki evleri, içlerindeki insanları, o insanların kafalarındaki düşünceleri birbirine bağlayan şu sokağa döşenmiş kilitli parke taşlarıydı. Tek başına bir hiç kadar önemsiz olan bu taşlar, bizim sokakta, mahallede birleşmiş, yere serilip birbirine kenetlenmiş; bütün bu evleri, insanları birbirine bağlamıştı. Herkesin evi, kapısı birbirine açıktı. Bu sokak boyunca dizilen tüm evler, tek bir ev gibiydi. Kilitli parke taşı döşeli sokak da koridor boyunca uzanan bir yolluk... O tek evin tüm odalarını birbirine ulaştıran ve bağlayan... Bu sokakta herkes aynı düşünür ve aynı söylerdi.

Avlumuzun solundaki bitişik ev Hatice annenin yıllar önce vefat eden amcasına aitti. Evlerimiz de bitişik olduğu için Raziye ninenin görülecek işi olduğunda herkesten önce annem gider, kurbanını babam keser, geri kalan tüm işlerini annem görürdü. Annemle babam, mahalleyi birbirine bağlayan kilitli parke taşlarına tamamen hükmetmiş gibiydiler. Onlar ağzını bile açmazdı ama kilitli parke taşları hep mırıldanırdı:

-Hatice saf...

-Zühre bilir...

-Hatice pazardan domatesin çürüğünü alır...

-Cennet'in başını bit tuttu da Zühre arındırdı çocuğun başını zamanında...

Hatice anne yarı açık ağzıyla mevsimler boyu zeytin kütüğünün üzerinde evimizi seyredirken mahallenin kadınları bazen üst kata bizim eve gelir bazen de mevsim uygunsa avlunun dışından anneme seslenirlerdi:

-Zühre çay demledik. Kekin vardır senin. Al da gel.

Kilitli parke taşlarının adalet duygusu yoktu ama ben on iki on üç yaşlarındayken bir gün adalet göklerden inip Hatice anneyi üç ay içinde bir ömür, zeytin kütüğünün üzerinde evimizi seyretmekten kurtardı. Önce benzi soldu, buğday rengi teni hepten sarıya döndü. Zayıfladı. Odasından çıkıp zeytin kütüğüne oturamaz oldu. Kilitli parke taşları "Kötü hastalık." dedi. Üç ayın sonunda mahalleli eski, yıpranmış, artık beğenilmeyen bir eşyayı, bir fazlalığı evden götürür gibi Hatice anneyi, kilitli parke taşlarına basa basa evimizden götürdü.

Kırmızı, beyaz dolmuş hukuk fakültesinin önünde durdu. Yüreğimde kilitli parke taşlarından azade kurulan bir bağımsız mahkemede bir küçük çocuk; lüks lambalı evde yaşayan, belki de kilitli parke taşları o eve kadar uzanamadığı için, babam ve annem tarafından hiçbir zaman fethedilememiş son kale olarak kalan, annemi tanımaya ve sevmeye direnen, Hatice annenin haklılığına inanan öfkeli gölge ile birlikte Hatice anneyi yıllardır durmadan savunup duruyordu. Ağız birliği etmiş kilitli taşlara rağmen...

TAŞLAR ÜSTÜNE YED(İ)KİLİK

Bariş Erdoğan

*

bir taşın koynunda geçirdim geceyi
taş taş, baş başa, sonrası uykusuzluk

*

ölçüp biçtim, derin yara aldım
bana değmeyen taşlardı tüyden hafif

*

şarap içtim, şaraba ekmek bandım
şiire çıkmadığım günler taş yonttum

*

yalçın dağların eteğinde taşa tutulan
kuş görmemiş zeytin ağacı derler bana

*

gürültüden kelimeler kırptım
taşın belleğine girdim, taşlaşan bellekti

*

en dindarın başına düşer kilisenin taşı
yalanım yok, yeminle

*

bağışla atları, taşları ve mevsimleri
biz bahar körüyüz seyis efendi

ŞEHRİN KALP TAŞLARI

Nilgün Atar

Birden durdu. İçindeki ses “dur” demişti.

Neden durduğunu bilmiyordu. Etrafına baktı öylece.

Uçsuz bucaksız deniz saten bir örtü gibi kıpırtısız ışıldıyordu. Karşıda her gün şekilden şekle, renkten renge giren, zaman zaman hiç var olmamış gibi silinen heybetli Beydağları bulutlarla eğleniyordu. Ağaçlar kendi aralarında derin sohbet, park kedilerinin keyfi ise güneşin kollarında...

Derin bir iç çekerek bakışlarını yere çevirdi. Bir taş vardı önünde. Olmaması gereken bir yere özenle bırakılmış gibi duran, sıradan, önemsiz, şekilsiz, ilgisiz bir taş. “Al beni eline” diyordu sanki...

Eğildi ve aldı. “Niye aldım bu taşı şimdi” diye kendi kendine sorarken incelemeye başladı.

Nasıl pürüzsüz ve soğuktu. İçi dondu bir anda. Taşın ipek gibi yüzeyinden yansıyan tensel bir temas hissetti elinde. Tüyleri ürperdi. Sanki avuçlarında bir el vardı ve bırakamıyordu.

Tüm gücüyle sıkı taşı.

“Neredesin canlar canı. Nasıl özledim seni, sesini, sohbetini, sıcaklığını, gülümsemelerini.” dedi.

Elini açtı, taşın ve tırnaklarının izi çıkmıştı avucuna. Taşı diğer eline aldı. Sımsıcak olmuştu, ateş gibi yaktı avucunu.

Gözlerini kapadı. Taşı elinde çeviriyor, her bir detayını ezberliyor, adeta hamur gibi yoğuruyordu. Artık taş, taş değildi, yumuşacıktı, onun bir parçasıydı, kalbiydi. Tekrar baktı elindeki gri taş. Bir usta elinden çıkmış gibi kusursuz güzellikte bir kalp taş... Büyük bir sevinç kapladı içini. Denize baktı, çok uzaklarda üç beş yunus gümüş ışıltılar saçarak oynuyor, uçar gibi ilerliyordu. Tarifsiz ve nedensiz bir neşe sardı içini, hızla yürümeye başladı. Aylardır şehri bir uçtan bir uca yürüyordu. Hiç durmadan, düşünmeden. Büyük bir sessizlik ve teslimiyet içinde. Başka türlü gelmiyordu elinden. Yürüdükçe acısı azalıyordu. Yürüdükçe onunla buluşuyordu. Yürüdükçe ona yakınlaşıyordu. Yürüdükçe hasret bitiyordu. Tanıdık kimseleri, arkadaşları, komşuları görmek; taziyeleri, nasihatleri dinlemek istemiyordu bu yürüyüşlerde. Acıyı anlarmış gibi bakan bu insanlar elleriyle kalbini söker gibi başlıyordu sohbe: “ Nasılsın, daha iyi görünüyorsun, zaman her şeyin ilacı, çok iyi insandı rahmetli, uykuda tık diye gitti, bundan güzel ölüm mü olur” diye ayaküstü içini dışını deşiyordu. Sonra da “”Hadi bana müsaade, bugünler de geçer, unutulur” deyip güle oynaya ayrılıyorlardı. Yürüyüşün bütün büyüsunü bozuyordu bu karşılaşmalar. Olabildiğince hızlı, kimseyle göz göze gelmeden, çoğu zaman yol değiştirerek, bir yabancı gibi yürüyordu. Sanki şehre ilk kez gelmiş gibi parkları, bahçeleri, meydanları, sokakları uçar adımlarla geçiyordu.

On bir yıl geçmişti aradan. Taşlar biriktikçe özlem azalmış, acının yerini olgunluk ve kabullenme almıştı.

Kalp şeklinde taş bulma oyununa ne zaman başladığını düşündü. Büyüklü küçüklü, farklı şekil ve renklerdeki bu sıradan taşların hepsinin bir hikâyesi vardı. Evde sepet ve kutularda, çekmecelerde, pencere önlerinde sıralanan bu taşları nerede bulduğunu, hangi duyguyu yaşattığını, neler ifade ettiğini çok iyi hatırlıyordu. Siyah beyaz resim albümü gibi hepsini tek tek inceliyor, taşların üzerindeki doğa sanatını kitap gibi okuyordu. Ne çok şey anlatıyordu taşlar.

Pencere kenarında duran o kocaman kalp taşı aldı. Okka gibi ağırdı ama muhteşem bir kalp formundaydı. Ortasında beyaz bir çizgi vardı, ayrılığı anlatan. Bulduğu günü hatırladı ve gülümsedi.

Hiçbir yere sığamadığı o günlerden birinde Olympos sahilinde bulmuştu kendini. Deniz kıyısındaydı tek başına. Gökyüzü sanki kumsala inmişti, havada insanın içini yakan, yüreğini daraltan yoğun bir sessizlik vardı. Dünya durmuştu sanki. Doğadaki her varlık donmuştu, karıncalar bile... Sadece o yürüyordu.

“Neredesin” diye fısıldadı durmadan. “Neredesin?”

Sözcükler boğazını yakıyordu. Gökyüzünü taradı gözleri, bulutların şekline bakıp bir anlam yüklemeye çalıştı.

O an dünyada tek istediği bir kalp taş idi.

Yürümeye devam etti, ayaklarının altında birbirine çarpan taşların yarattığı müziği dinleyerek gözleriyle kumsalı tarıyordu ama hangisi kalp şeklindeydi milyonlarca taşın arasında? Milyonda bir ihtimal de olsa o taşı bulmayı her şeyden çok istiyordu. Birden durdu. Yine neden durduğunu bilmiyordu. İçindeki ses “dur” demişti. Kum ve taşların arasında yarısı görünen kocaman bir taşa dikti gözünü. Eğildi ve aldı. Tam kalp formunda ve kusursuz güzellikteydi.

Öyle bir gülümsedi ki, gökyüzüne bakarak. Dünya yeniden dönmeye başladı. Bulutlar sevindi, deniz dalgalandı, ilerideki ağaçlar köklerine kadar titredi.

“Yanımdasın, kalbimdesin, benimlesin. Sonsuza kadar” diye fısıldadı parmak uçlarında sevinçle koşarken...

Hayat devam ediyordu. Kalpten kalbe taşlardan köprüler kurarak.

Tema Dışı

FARUK DUMAN'LA SÖYLEŞİ

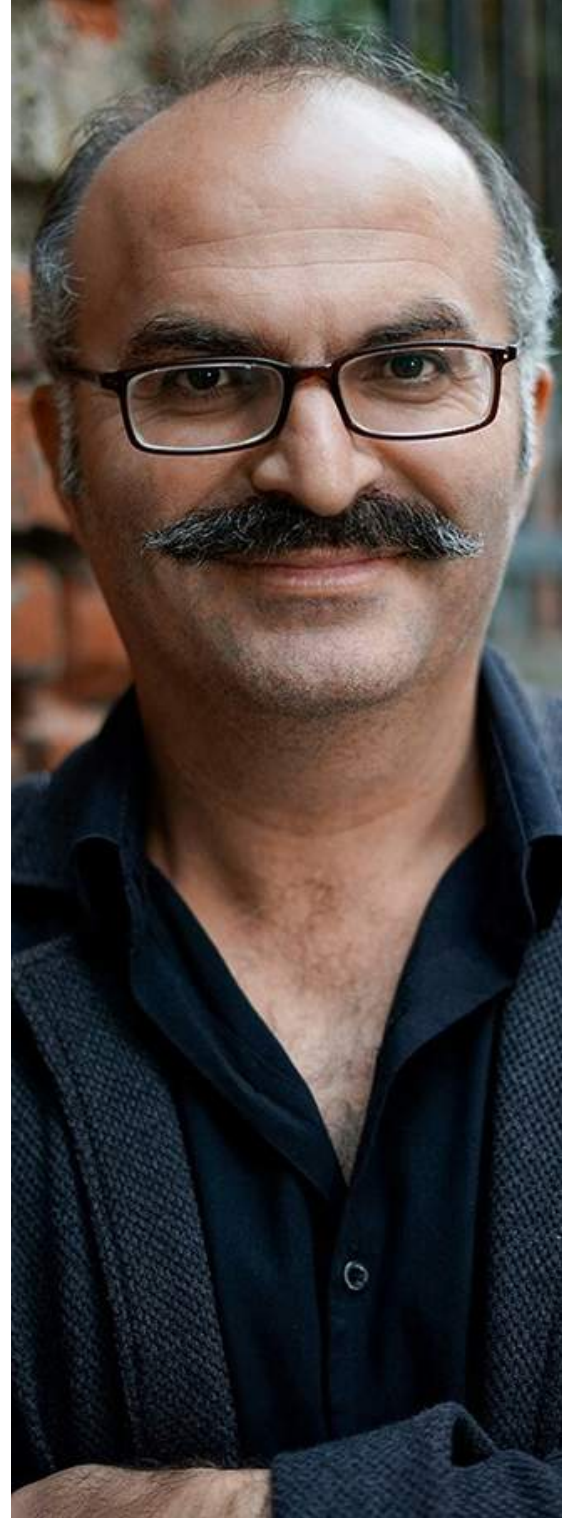
Söyleşi: Çağlar Sarıtaş

"Toplumunu birkaç açıdan ve birkaç çaba ile tanıyabilirsiniz. Bu çabalardan birisi de edebiyattır."

Faruk Duman'la yazarlık serüveni, editörlüğü, öykücü kimliği ve öykü dergileri üzerine söyleşi gerçekleştirdik.

Yazarlık serüveniniz nasıl ve ne zaman başladı? Çocukluk yıllarınızda mı yazmaya başladınız?

-1974 doğumluyum. Babam demir yollarında memurdu. Annem ev hanımıydı. İlkokul yıllarımda Ankara'da Devlet Demir Yolları lojmanlarında yaşıyorduk. O zaman sınıf kütüphanesinden alıp eve götürüp okuduğum kitaplardan çok etkilenmiştim. Tom Sawyer, Define Adası, Jules Verne kitapları, özellikle de macera romanlarını çok seviyordum. Evimizde de bolca kitap bulunurdu. Özellikle abim iyi bir okurdu. Böylece bir kitap merakı başlamış oldu, tabii bunun yanında yazma merakı da oluştu. Yaşadığımız lojman doğanın içindeydi ve aynı zamanda da hayvanlarla da iç içeydik. Tavuklar, kazlar, annemim yetiştirdiği hindiler... Bunların anlatıldığı küçük hikâyeler yazmaya başladım çocukluğumda. Jack London romanlarına özenerek bir şeyler yazmaya çalıştığımı hatırlıyorum. Daha önce belirttiğim gibi Jules Verne hayranıydım. İlerleyen süreçte bana asıl yön veren asıl önümü açan Ortaokuldaki ve Lisedeki Türkçe ve Edebiyat öğretmenlerim oldu.

Onlar sayesinde yazdıklarımı dergilere yolladım ve eserlere daha eleştirel bakmaya başladım. Aynı zamanda Türk Edebiyatı'nın usta isimleri Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Haldun Taner gibi yazarları öğretmenlerimden öğrenerek okudum ve yazarlık serüvenim bu şekilde başladı.

Eserlerinizde hayvanlara çok yoğun bir şekilde yer veriyorsunuz. Doğa betimleriniz çok çarpıcı. Hayvanlara ve doğaya yer verirken aynı zamanda okuru bir maceranın içine sürüklüyorsunuz. Faruk Duman bu atmosferi kalemine nasıl yansıtıyor ve sizi bu tarzda yazmaya sevk eden nedir?

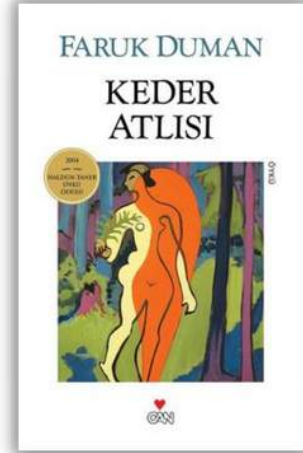
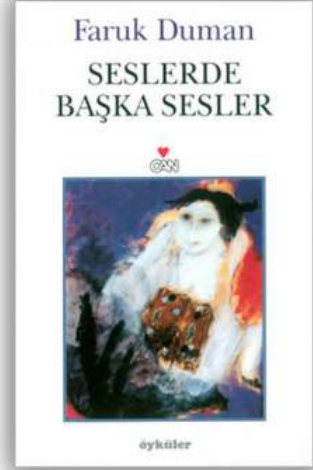
-Bir önceki sorunuzda bahsettiğim gibi çocukluğumda hayvanlarla iç içe bir yaşamamız vardı. Annem tavuk, hindi beslemeyi bırakınca kümes boşa çıktı. Ben o kümeste arkadaşlarıma Karagöz gösterileri yapıyordum. İlk okuduğum kitaplarda da macera bolca yer alıyordu, benim için edebiyat bir macera aktarımı oldu. Konusu olan, heyecan duygusu olan, macerası olan şeyleri sevdim. Doğanın benim için özel bir yeri var, doğadaki atmosferi yansıtmayı çok seviyorum. Edgar Allen Poe'nun tek romanı olan "Nantucketli Arthur Gordon Pym'in Hikâyesi" adlı romanındaki karaktere kendimi çok benzetirim. Liman kentinde yaşayan bir genç vardır, yaşı ufak olduğu için onun gemilere binip yolculuk yapmasına izin vermezler ve de bir gün kaçak olarak bir gemiye biner. Çünkü macera yaşamak ve dünyayı tanımak istiyordur. Gemide çıkan çatışmadan sonra sadece dört kişi kalır ve harap olmuş gemide yaşam mücadelesi verirler. Dehşet verici bir romandır ve okura maceranın doruklarını yaşatır. Doğayı ve macerayı bu denli sevdiğim için kaleminde hep o yöne gitti. Çok uzun kar yağışını, çok uzun yağın yağmuru, sisi anlatabilir miyim acaba diye bu konuda üzerinde çok çalıştığımı da söylemek isterim.

Yazarlığa dergilere öykülerinizi göndererek başlıyorsunuz. İlk öykü kitabınız "Seslerde Başka Sesler" 1997 yılında Can Yayınlarından çıktı. İlk eseriniz Can Yayınları gibi büyük bir yayınevinden çıkınca ne hissettiniz? Sonrasında Can Yayınlarında editörlük için Erdal Öz sizi İstanbul'a davet ediyor, bu süreç nasıl gelişti?

-Ankara Dil ve Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünden mezun oldum. Bilkent Üniversitesinde kütüphanecilik yaptım, görsel sanatlar ile ilgilendim, derleyicilik yaptım. 2000-2003 yılları arasında Bilkent Üniversitesinde resim ve heykelle ilgili haberlerin ve makalelerin arşivini yaptım. Bu sırada kitaplarımda çıkmaya başlamıştı. Ama İstanbul'da yaşamak, orada editörlük yapmak istiyordum. Erdal Öz'ün daveti ile İstanbul'a gittim ve Can Yayınlarında editörlüğe başladım. Uzun yıllarda Can Yayınlarında editörlük yaptım. İlk kitabın büyük bir yayınevinden çıkması sevindirici bir durum oldu benim için. Özellikle genç bir yazar için çok önemli, yazara güven veren ve bu işi sürdürmek için istek uyandıran bir durum.

1997 yılında ilk öykü kitabımız "Seslerde Başka Sesler" yayımlanıyor ve 1998 yılında Orhan Kemal Ödülleri'nde öykü dalında ikincilik ödülü kazanıyor, 2000 yılında yayınlanan "Av Dönüşleri" adlı öykü kitabınız aynı yıl Sait Faik Hikâye Armağanı'na layık görülüyor. 2004 yılında yayınlanan "Keder Atlısı" adlı öykü kitabınız Haldun Taner Öykü Ödülü sahibi oluyor. Bu tür ödüllerin yazarı destekleyici ve onu yazmaya sevk edici ödüller olduğunu düşünüyorum. Sait Faik Hikâye Armağanı'nı aldığınızda neler hissettiniz?

-Sait Faik Hikâye Armağanı'nı alalı çok uzun yıllar oldu. Çok genç yaşta aldım bu ödülü. Çok sevindirici bir haber oldu benim için. O sırada İstanbul Harp Akademilerinde askerlik yapıyordum ve askere gitmeden önce farklı bir atmosferde olacağımı düşündüğüm için edebiyatla olan duygusal bağımı da zayıflatmıştım. Bundan dolayı bu ödül benim için büyük bir motivasyon kaynağı oldu. Fakat düşündüğüm gibi bir atmosfer olmadı. Askerde iyi bir çevrem vardı ve yazmam için bana fırsat tanıyor, yazdıklarımı da okuyorlardı. Bolca da kitap okuyordum o süreçte.

Öykücü kimliğiniz uzun yıllar devam etti ve yakın zamanda da bir Öykü Gazetesi çıkardınız. Şu süreçte de genç öykücüler bu derginin başındalar. Bugünden bakacak olursak nitelik olarak Türk öykücülüğünü nerede görüyorsunuz?

Günümüzde öykü yazan ve yayımlayan çok fazla yazar var. Türk öykücülüğüne bugünden bakacak olursak Dünya Edebiyatında Türk öykücülüğü hem nitelik hem de nicelik anlamında ileri ülkelerden biridir. Çok iyi yazarlarımız var, çok iyi öyküler yazıyorlar. Tahsin Yücel'le ilk tanıştığımız zaman bana, bizim ülkemizdeki gibi örneğin Sait Faik gibi Memduh Şevket gibi yazarların sayısı dünya edebiyatında da çok azdır demişti. Dolayısıyla Türk öykücülüğü çok iyi bir yerde. Bu şu demek değil; yayımlanan her öykü çok iyi öykü, kitabını yayımlayan her yazar çok iyi yazar. Ama çok üretiyoruz ve çok iyi öyküler de ortaya çıkıyor.

Son olarak mutlaka okunması gerektiğini düşündüğünüz yazarlar kimler? Bu konuda okurlara tavsiyelerinizi almak isteriz.

Toplumunu birkaç açıdan ve birkaç çaba ile tanıyabilirsiniz. Bu çabalardan birisi de edebiyattır. Ben bu günlerde Klasik Türk Edebiyatı okumaya başladım. Şunu fark ettim; bu eserler tarih kitapları kadar belki de onlardan daha etkili, daha öğretici. Bugün Ahmet Mithat'ın öykülerini, romanlarını okuduğunuz zaman, Mehmet Rauf'u okuduğunuz zaman o günkü toplumu ve bireyi hem sosyolojik olarak hem de psikolojik olarak rahatlıkla çok yakından tanıyorsunuz. Edebiyatın akademik olmayan, bize bizi anlatan, hem kendimizi tanıyabileceğimiz hem de çevremizi tanıyabileceğimiz bir tarafı var. O yüzden benim tavsiyem özellikle belli başlı yazarlarımızı, klasiklerimizi yazarların birer kitabıyla bile olsa mutlaka okumaya çalışmalı nitelikli bir okur çünkü bu durum toplumu ve bu dili anlamaya kapı aralar. Sait Faik, Memduh Şevket, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Füzûzan, Halide Edip gibi eserleri klasikleşmiş yazarları mutlaka okumalarını tavsiye ediyorum.

TÜFENK, MİKROP VE ÇELENK

Ersin Kartal

Tavrım, mengeneyle gerilmiş bir barut
Sancılar yaşattım dönerken dünyaya
Bir yosmanın elinde kanlandı ilkin
Sonra çatırdadı kökler
Ve eğildi kasvetli dirliğim
Ben değildim böyle değildim
Dünyalar getirirdim bakınca gözlerine

Hüznüm

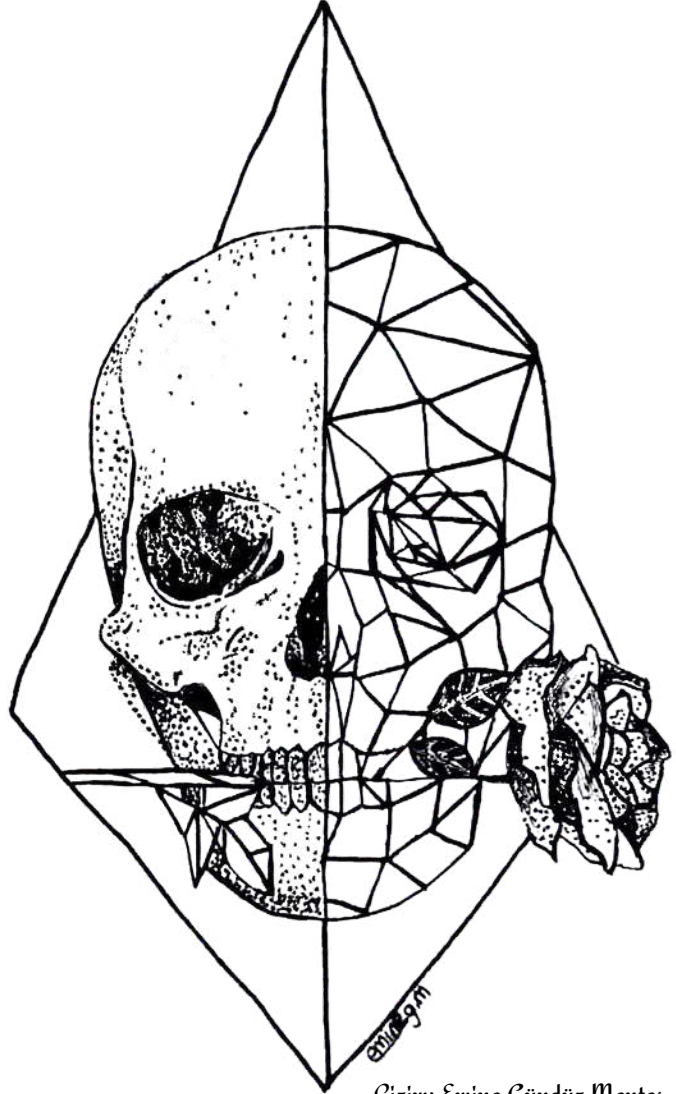
Şenim

ve lanetliyim bir Yunan Tanrısı kadar
Çünkü sancılar yaşattım dönerken dünyaya
Ki göz değil alınımın altındaki
Varaklı birer menteşe
Toprakta karıldım evet
Bir kaç günah işleyip döneceğim ateşe

Sonra dilimde gerçek
Aklımda gerçeğin kum kuması
Silindim bütün manzaralardan
Hayır, bir batış değil bu
Tırmanış dibine denizin
Tavrım, mengeneyle verilmiş bir barut
Tavrım, Nuh'u bu derin fırtınanın
Tanrım, beni çok yüksek bir yerden aşağıya
doğru unut

Ki sancılar yaşatsın dönerken dünya
Biraz sis, biraz şarapnel ve bulut

Ben değildim böyle değildim
Mühürlü bir mektup açar gibi bakardım gözlerine
Biraz lanetliyim işte
Biraz toprak bundan
Yüzümü manzaranın tersine çevirdim
Hüznü tuzağın menziline
Tavrım, bu rutubetten yüzü yırtıp atmaktır
Tavrım, bu dünya resmine çizik atmak
Tanrım, beni yokyüksek bir yerden aşağıya doğru doğurt!
Ki sancılar yaşattım dönerken dünyaya
Hıncımı alsın böylece benden de barut

Çizim: Emine Gündüz Menteş

SONRA VE ŞİMDİ**Emine Gündüz Mentuş***Jack London'a...*

Ey yerleri sarsan Poseidon
Deniz tanrılarının soyundan geliyorum
Sen sonsuz denizdin, ben
Senin sularını içen çıplak bir gemi

Herkül Sütunlarını aşıp Akdeniz'e indim
Ruhumun karanlık iskelesinde
Güzel denizkızıyla seviştim
Memesinden emdim omurgamın sütünü
Tohum oldum, ekildim, büyüdüm

Deniz kahramanlarının soyundan geliyorum
Yosun tutan kitaplardan süzülüyorum
Sen sonsuz şaraptın, ben
Senin dudaklarını emen çıplak bir gemi

Elsinore, Elsinore
Dalgaların zehriyle savaştım
Şeytan mısın Tanrı mı?
Sen sonsuz tragedya, ben
Senin gerçek olmayan düşün
"Farkındayım, farkındayım hanidir
Kuşkuya yer yok artık"

Çizim: Emine Gündüz Mentuş

MEHTAP GÜL İLE SÖYLEŞİ

Söyleşi: Funda Öz

Loras Kitap tarafından yayımlanan Muteber Günler bir ilk kitap. Yazarı Mehtap Gül ile ilk öyküleri ve yazarlığı üzerine Funda Öz söyleşti.

-İlk öykü kitabınız Muteber Günler ile sunduğunuz kötü günler arasında nasıl bir bağ kuruyorsunuz?

Kitap, karakterlerin süre giden ve onları çıkmazlığa iten hayatlarındaki bir kırılma noktasının yaşandığı günlerden mülhemle bu ismi aldı. Bu anlamda Muteber Günler, metnin genel ruhuyla tezat oluşturan bir isim. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın romanı gibi. İsmi Huzur ancak Berna Moran'ın da dediği gibi bir huzursuzluk romanı. Bu bir yanı. Diğer yanıyla da muteber kelimesinin sözlük anlamlarından biri de hatır. Kitaptaki öykülerin genel aurasında hep bir hatır var. Çıkmaz bir anne için çocuklarının hatırı var. Karısının masraflarına para yetiremeyen karakter için kadının güzelliğinin ve yaşam enerjisinin hatırı. Kangren bir ilişkinin içinde debelenen biri için geçip giden yılların hatırı. Alzheimer olan annesiyle yaşayan müzmin bekâr biri için annelik hakkının hatırı. Muteber günceler var sonra. Savaş ve yıkım görmüş ağaçların tuttıkları itibarlı günlükler.

“

Muteber Günler ilk öykü kitabı olmasına rağmen usta bir öykücünün elinden çıkmış gibi etkiliyor bizi. Dili oturmuş, konusuna hakim, neyi ne kadar anlatacağını bilen bir öykücü olarak karşımıza çıkıyor Mehtap Gül. Kitap üç bölüme ayrılmış. Dallar'da gerçekçi anlatımla insanın sınırlarına, acılarına, gizlediklerine odaklanırken karakterlerin kırılma noktalarına şahitlik ediyoruz. - Mehmet Kahraman

”

-Karakterlerin kırılma noktalarını özenle sunarken, özellikle kadın karakterlerin gücünü de ortaya koyuyorsunuz. Öykü yazıp hikâye anlatarak okurların dünyasına etki edebilir miyiz?

Öyküyü yazarken biz etkilendiysek onu okuyan okurun da etkileneceği kanaatindeyim. Sezgilerimize sansür koymaksızın yüzleşerek ve doğuş sürecindeki canlılığına izin vererek kurduğumuz metnin, okuyanın dünyasına etki etmesi kaçınılmaz. Metnin her okurda yeniden yazılmasının kaynağında da bu var sanırım. Bilinçdışını özgür bırakarak kaleme alınmış bir öykünün, okurun sezgilerine ve bilinçdışına ulaşarak kanlı canlı bir hâl aldığına inanıyorum.

-Öykü evreninizi nasıl tanımlarsınız? Karakterleriniz, genelde içinizde yaşayan kişiler mi oluyor yoksa yaratım sürecinde tohumları atılan soyut kişilikler olarak mı hayat buluyor?

“Yazmak başkasının yerine geçmektir” der Cortazar. Öykü kişilerim ister somut olsun ister soyut ilkten onun ruhuna girip oturabildiysem, onun gördüğü yerden görebildiğime ikna olduysam, onun kalp atışını duymaya başladıysam artık o öykünün yazılabilir olduğunu düşünüyorum. Karakterler bende yazma anında ete kemiğe bürünmüyorlar, öncesinde beraber yol alıyoruz. Somut olarak karşılaştığım kişileri yazdığım şekilde anlaşılmasını bu. Karakterlerin çoğunu öyküden alıp çıkarsanız dışarda oksijensiz kalmayacak türden yaşayan kişiler oldukları anlamına geliyor. O kadar somut. Bununla beraber varlığı hikâyesel buluşa dayalı soyut karakterlerin de akışa göre metne girerek anlatıyı zenginleştirmelerine izin veriyorum.

-Son zamanlarda büyümlü gerçekçi anlatımın öne çıktığı eserler okuyoruz. Üç bölümde verdiğiniz öykülerde özellikle Kökler bölümü bu teknik üzerine kurulu. Birçok teknikte kalem oynattığınızı görmek dikkate değer. Bu kitapla neyi hedeflediniz?

Farklı tekniklerle yazarak kalemimi keşfetmeyi hedeflemiş olabilirim. Yazmanın bizâtihi bir arayış, bir keşif. Neler yazabileceğimi keşfetmek istedim, istiyorum. Ancak bu bir metin mühendisliği şeklinde değil, daha çok anlatının çağırıldığı tekniği bulana kadar öykü üzerinde bir daha bir daha çalışmanın doğurduğu sonuç.

-Bu süreç sonrasında muteber günler bizi bekliyor mu? Üzerinde çalıştığınız teknikler, okumalar nelerdir?

En iyimser yerden bakarak muteber günler bizi bekliyordur inşallah, diyeyim. Metnin mühendislik kısmını en baştan ele alamıyorum maalesef. Belki işimi zorlaştırıyorum bu şekilde ama bende böyle. Hikâyeleri kovalıyorum ilkten. Öykü dışında şiir, kuram ve psikoloji okumaları yapıyorum.

ARABESK MEDENİYETİ

Serap Yalçın Pamuk

Şehirler, kültürlerin medeniyete dönüştüğü yerlerdir. Kültürleri harmanlayarak bir üst aşamaya taşır. Medeniyetin izlerini ise en çok mimaride görürüz. Kalıcılık arayan medeniyetler, kalıcılığı ve sağlamlığı, görece diğer tüm materyallere göre fazla olan, taşa yönelmiştir. Çölün ortasında taştan Piramitler örmesi, mermerden sütunları gökyüzüne doğru dikmesi, Dağları oyup içinde barınacak evler inşa etmesi, şehirlerin etrafını taştan surlarla çevirmesi bu sebeptir. Kendisi ölümlü olan insan, yeryüzünde kalıcılığı taşlarla aramıştır. Diktiği taştan heykelleri put edinmesinin bilinçdışı sebeplerinden biri de bu olabilir kim bilir.

Dinlerin kutsal mekânı da şehirlerdir. Peygamberler şehirlerde ortaya çıkmıştır. Mesajlarının ilk muhatapları şehirlilerdir. Bu uğurda şehirler bırakmışlardır arkalarında ve şehirlere ulaşmışlardır. Kutsal mekânlar taşandır: camiler, kiliseler, havralar, tapınaklar... Bu şehirlerin içlerinde müjdeleneni de vardır. Yüzyıllar boyunca komutanların göz diktiği, Doğu Roma'nın nazlı gelini olan, cennet tasviri gibi altlarından ırmakların değilse bile, ortasından denizlerin aktığı, uğruna gemilerin karadan yürütüldüğü şehir. Şairin gözleri kapalı düşlediği, aşkı anlamak için sevilmesi farz değilse bile vacip kılınan şehir, İstanbul gibi.

Kültürün medeniyetle harmanlandığı kadim şehir. Ondandır alınan ilhamla, tepeden bakıldığında azizleşen şehir. “Bir tatlı huzur”un arandığı muhitlere sahip; her sokağının, her caddesinin tarihle bir bütün olduğu şehir, sadece mimarisiyle değil musikiyle de kendine özgü bir medeniyet inşa etmeyi başarmıştır. Kendi adıyla anılan Türkçesiyle icra edilen şiirler ve sanat musikileri ile kültürü yükseltme ayrıcalığına sahiptir önceleri. Lakin aniden olmasa da yavaş yavaş kaybeder bu niteliklerini. Artık kaybedenlerin şehridir. “Yansın İstanbul bu gece” der Minik Serçe ve “Ah İstanbul, İstanbul olalı görmedi böyle keder” diye ekler başka bir şarkısında. Acımın, çilenin, kavuşamamanın, kaybedişin ve kayboluşun kısacası yitip gidişin şehri olur şarkılarla.

Köylerin şehirlere akışıyla bir medeniyet krizi yaşanır. Köyünden bir umutla gelip yerleşen insan, aradığı umudun burada tükendiğini fark eder. Fark eder fark etmesine ama geri dönecek gücü de bulamaz kendinde. Bir şehirli gibi yaşayamaz ama artık bir köylü de olamaz. Bu arada sıkışmışlığın altında ezildikçe, kendine teselli yaratır arabesk müzikle. Arabeskte babalar ekolünün tam da bu dönemlere denk gelişi tesadüf değildir. Şehrin yuttuğu, gecekondulara ve varoş semtlere sıkışmış bu insanlara ve onların yaşadığı dramlara “Bir Teselli Ver” mektedir. Onların aşklarına, onların acılarına “Sevmiyorsan hor görme bari” diyerek ortak olmaktadır. Sürekli kahredilen bir sevgili vardır ortada. Kimi zaman “Vicdansız Sabuha”dır, kimi zaman sitem edilen “Sen de mi Leyla”dır. Ayağındaki kundurayla dura dura gelir bazen ama gelirken ömrü de çürütendir.

*"Adın kazılıdır sokak taşında
Görünür gibisin köşe başında
Bir gün düşeceğim yol ortasında
Katilim olacak bizim sokaklar"*

Arabesk kendi alt kültürünü yaratmıştır bu sokaklarda. Zamanla kullanılan enstrümanların zenginliğiyle bu kültürü aşar. Sinema sektöründe de birer birer boy gösterir yıldızlar. Arabesk filmlerle ünleri gittikçe artar. Lakin her yükselişin bir de gerileyişi vardır. Dijital tabirle içerik üretmekte zorlanan sanatçılar, tekrara düşmeye başlar. Seksenlerin ortalarına doğru halkın ekonomik olarak kısmen rahatlaması ve içlerinde yeni zenginlerin ortaya çıkmasıyla birlikte yeni bir müzik türü de arabeske paralel olarak doğar: taverna müziği! Kendilerini piyanist şantör olarak tanıtan bu yeni akım müziğin icracıları genelde içkili lokantalarda org çalarlar. Arabeskin zengin enstrüman içeriği ve ana ögesi olan aşk, tavernada daha seküler hale gelir. Gazinoların yerini almaya başlamış olan tavernalar bu yeni kitlenin ihtiyacına göre yerini daha yüzeysel parçalara bırakır.

"I love you I love you. Do you love me yes I do" gibi şarkılar tekerleme gibi tekrarlanır kitlelerin dilinde. Sevgili artık *"Pardon bir dakika bakar mısınız?"* diye çağrılabilen kişidir. Arada *"Şaka yaptım şaka yaptım sevgilim ayrılır mıyız?"* diye şaka yapan ve yapılan kişidir. Arabeskteki yoğun duygu akışı biraz daha yumuşamış, eğlence duyguya daha baskın hale gelmiştir. Doksanlara doğru pop arabesk ile evrimini tamamlayan arabesk, günümüzde remiksleri yapılarak yeniden geniş kitlelere sunulmakta ve karşılık bulmaktadır.

*"Kimini yakıp gitti
kimini yıkıp gitti
seni de alıp gitti
bu şehrin geceleri"*

Yakarsa Dünyayı Garipler mi Yakar?

Bu yazıyı yazarken ekranda "Belarus Sınırında Göçmen Krizi" diye bir haber başlığı geçiyor büyük puntolarla. XX. Yüzyıl'ın sonunda Samuel P. Huntington "Medeniyetler Çatışması" diye bir tez ortaya koydu. Çağdaşı Fukuyama da benzer şekilde "Tarihin Sonu" tezini. İki teorisyenin ortak yönü, tezlerinin soğuk savaşın bitimine denk gelmiş olması ve komünist blok üzerinde üstünlük sağlayan kapital bloğun yeni karşıtlık arayışına yeni meşruiyet alanları sunuyor olmasıydı.

Fukuyama'ya göre faşizm ve komünizm çökmüş, liberalizm ise hala yaşıyordu. Artık ideolojik karşılaşma ve çatışma olmayacağına göre tarihin sonu gelmiş olmalıydı. Tarihin Sonu'nda insanoğlu, liberal demokrasi ile hem ekonomik hem de politik olarak, özlemlerine uygun düşen toplum biçimine kavuşmuş oluyordu. Yine Huntington'a göre çatışmalar artık politik veya ekonomik değil medeniyet olarak sürecekti. Harita üzerinde dokuz medeniyet işaretlemişti ama çatışma Huntington'un işaret ettiği iki medeniyet arasına sıkışıp kaldı. Liberal Demokrasi'nin temsilcisi olarak görülen ABD'nin demokrasi götürdüğü her yerin bir daha iflah olmaz bir biçimde tahrip oluşu, Fukuyama'nın tezini çürüttü. Liberal demokrasi beklenen mutluluğu getirmedi insanoğluna. Vaat edilenin aksine kitlelerin üstüne yağın bombalar, çokça kan, milyonlarca ölüm ve bol gözyaşı getirdi. Kültürel (yerel) çatışmayı Medeniyet gibi daha geniş bir alana taşıyarak sömürüye meşruiyet kazandırmaya çalışan Huntington'un tezi en baştan politikti. İki teze dair yıllarca tartışmalar lehte ve aleyhte sürdü. Fakat dünya da kronikleşerek devam eden savaşlar birçok şehri ve bu şehirlerin ev sahipliği yaptığı medeniyetleri içindeki kültürlerle birlikte yok etmeye devam etti.

Geriye kalan ve medeniyet üreten büyük ve kadim şehirler, modern zamanlarda, büyük metropol kentlere doğru evrilirken, eskiye ait olan alışkanlıkları da fazlasıyla tüketti. Artık var olan kültürler, medeniyet olmak yerine, medeniyeti boğuyor. Emperyal sistemlerin açgözlülüğü sonucu dünyada devam eden savaşlar, yeni göç dalgalarıyla demografik yapıları ciddi anlamda bozacak gibi görünüyor. Yerlerinden olan insanlar savaş bitse bile ne geri dönebilecekler ne de kaldıkları yerlerde mevcut varlıklarını sürdürebilecekler. Medeniyetler çatışması bir hayal. Çünkü medeniyetler yeni dünya düzeninde can çekişiyor. Yaşanan dramlar ve toplumsal travmalar, derinlerde bir yere yerleşecek olan kolektif acı, yakın veya uzak gelecekte (küçük bir mutlu azınlık haricinde) büyük ve kocaman bir Arabesk Medeniyeti yaratacak gibi duruyor. Kim bilir belki de bu düzensiz dünyanın günahlarına isyanı da bir gün hor görülen bu garipler başlatır.

Çünkü:

"Dertleri içine içine sığmayan onlar

Hayatta umudu kalmayan onlar

Sürüne sürüne yaşayan onlar

Yakarsa dünyayı garipler yakar."

büyücü kaplanlar ve bacaksız sfenksler yiğit ergün

ayaklarımda sızlayan deniz
hangimiz galip, mağlup hangimiz?
ey seslere ahenk katan mucip hin
tenekeleri gökdelen eyleyen mühendis hamle
eylememe sebep ne çok ızdırıp ama ne çok im
burkulan vesvesenin ucunda soytarı krallar
sürülen tarlam neden karanfil kokar?

ama Sanırım! bu gezegen çok dar
ve içimde şaha kalkmış depresyonlar

gediğine koyduğum söz kabileleri dürter
yorganım usulca yorganıma olan ayaklarımı örter
kızılderililer delirir amerika bağırsağını temizler
ne maradona ne pepe ne küçükandonyanis lefter
bir kalem bir şiir bir sır bir defter
çıktığım yol nice kavşağa mukadder
yeneriz irade ve şans deriz, yeniliriz: kader
ama hani tekerlemede yaşayan o bre berber?

kalan irinler kalan ben kalan hep bu boşluklar
kanal iron man kanal bereketler ve yoksunluklar
ve bağırarak kalır ardından kendini boğan zamanın
ve bağırarak lalettayın, tutulamayan ânın

GÖLGELER KAÇINILAN HER YERE SİYAH PANTOLONLARINI ASMIŞTIR

Kadir Tepe

İnsan, yaslanmak ister bedelsiz ve tüy kadar hafif bir intihara
 Dışleri usulca çekilir, kanı sıçrar, kökleri yeni baştan filizlenir
 Sıradadır bir şarkı, kalkması gereken tren ve çiseleyen yağmur
 Dağın ardı büyük anlam arayışının gönül burkucu kavgalarıdır
 Devletin yaraları halk tarafından bilinir yani nezaketli hileleri
 Ölüm, karlı havalarda çıplak gezip kâinatı titrek ipe örmektir
 Aşkın bir çağrısı varsa pençe değdirmeden yolu kazımaktır bu
 Yarım ısırılmış mavi bir elma, şımarık çocuklar, gökte Allah
 Sanki kaçaktır rahminde bulduğu erin ok, ceylandır vurduğu
 O gölgeler kaçtığımız her yere siyah pantolonlarını asmıştır
 Gölgesinden arta kalan hoş koku sarar yedi düvelin avlusunu
 Özgürlüğe kanat vuran kuş, bil ki o cesedin düğmesi kayıptır
 Ya denize gölge düşürünce kuş dalganın namertliği var mıdır?
 İnsan, yaslandı mı uçuruma düşen elbette çelikten adımlarıdır
 Tamgalı vücuduysa hep kan direnciyle toprağa meydan okur
 Ve ölüm bize en yakın dosttur, yan kuvözdeki akranımızdır

Tende dikiş tutan taşları soğuk bir süt gibi korkmadan içir
 Yazgın cesur parmaklarına kına değdirirse uzat tırnaklarını
 Duvarlar gümbür gümbür yıkılır, çöker o temelsiz tavanlar
 Yosun tutmuş piyano, pankreas hastası şeytan ve yaralı kuş
 Kekre otunu çatlatan o taş ekvatordaki minareleri canlandırır
 Soluk alışverişlerimiz kimine olur ölümcül, sarsıcı bir kader
 Alnına, sırtına, yamana dokundular diye bu çekingenlik niçin?
 Gök vursa topraktaki ekinlere mavi bir ok, kuşun gölgesi kalır
 O meleklerin önlüklerine sıçrar domuz, tilki, kuzgun leşleri
 Kan damara koşarken üzerindeki kasvete faşistliğini sorar mı?
 Allah, cehennem ateşlerinden iz, ten ve leke koparıp da gelir
 Savruk saçta mermer işçisi, düşerken tutunduğundur dikişli taş
 Avcı, tüfeği yere bırakır, hedef olan varlığa merhametle değer
 Nice şaklabanlar kubbeli çarşılardaki kadınlara gölge oynatır
 Ters bir ışık morartır tabiata tutsak güneşi, arastadır gıyabı
 Peygamber bile tutamadığında tuğlayı intihara meyil etmiştir
 Git de deki o annelere, asarken pantolonlarını kızların öldü
 Bir iç acısı yatağını bulursa ruhunda, tut yakasından uyandır
 Evlerimizde çoktandır gölgelerin siyah pantolonları

ÜÇ KÜÇÜREK ÖYKÜ

Arzu Özdemir

VIRAK

Henüz kimseyi öpmemiş, yaşı geçkince ve mutsuz bir kız tanıyordum.
Derde bak, diye geçirdim içimden. Ben prens öptüm de ne oldu?

İŞARETLER

Bütün cümlelerini nokta ile bitiren biriydi.
Ne bir soru, ne bir şaşkınlık, ne bir heyecan... Hak getire. Hiçbiri yoktu cümlelerinde.
Bir gün bütün cümlelerini üç nokta ile bitiren bir kadınla tanıştı. Bitirmeye kıyamayan,
kısıtlamaları sevmeyen, hep kendini eksik hisseden bir kadınla.
Zıt kutuplar birbirini çeker kabilinden evlendiler.
Şimdilerde adam evliliği bitirmek, kadın da her şeye rağmen devam ettirmek istiyor.
Bir yerde okumuştum. Ettiğin dualara dikkat et, başına gelebilir; yazıyordu.
Belki daha fazlası: Kullandığın işaretlere dikkat et! Yazgın olabilir.

EVLAT ACISI

Bir hafta öncesine kadar şikâyet ederdi hep aynadaki lekelerden.
Şimdi silinmesin diye çerçeveletip başucuna astı.
Usta bir ressamın tablosu gibi seyrediyor boyuna.

YERALTINDAN GERÇEKÜSTÜ NOTLAR

Arzu Anlar Saraç

Kaç zaman oldu evden dışarı adım attığımı hatırlamıyorum; haftalar, aylar belki de yıllar oldu. Benim için zamanın pek de bir önemi yok artık. Ha pazar ha salı! Ha gece ha gündüz! Yaşlanınca aklının zembereği şaşırıyormuş insanın. Hani ölsem, öldüğümü anlamayacağım. Kaç seher vakti akşam oluyor zannedip Caterina'nın yemeğini onun şaşkın bakışları altında kabına boşalttım saymadım. Zavallı kedicik. O mu bana bakıyor ben mi ona bakıyorum belli değil. Sesi bile çıkmıyor. Eskisi gibi evin altını üstüne de getirmiyor. Bir köşede miskin miskin uyuyor. Yemeğini verirsem yiyor, vermezsem etrafımda bir iki dolanıp, olduğu yere tekrar kıvrılıyor. Gerçi evde dağıtacağı pek bir şey de yok ya artık. Efram'ın Avustralya'dan yolladığı kanguru biblo dışında tüm biblolarımı, çiçeklerimi, nuh nebiden kalma mecmualarımı ve dahi birçok eşyayı çöpün yanına yolladım yakın zamanda. Oturduğumuz oda neredeyse boş. İki eski koltuk var cam kenarında; aralarında bir ayağı kırık fiskos masası. Tam ortada anne yadigarı kırmızı Çin halısı ve karşı duvarda Ethem Bey'den kalma yazı masalı kocaman bir kütüphane yerden göğe. Enikonu beş adımlık bir oda zaten. İnsan olgunlaştıkça sadeleşiyor canım. Fazlalıklar batıyor gözüne. Gereksiz eşyaları, kıyafetleri, insanları ve hatta kelimeleri bile çıkarıyor hayatından.

Hava kararmaya yakın bir koltuğa ben, diğerine de Caterina oturur camdan dışarıyı izleriz. Uzun uzun bakarız şehre. Arduvaz taşlı gri yoldan habire arabalar gelip geçer. Bir de birbirlerinin yüzüne bakmadan insanlar. Baksalar da görmezler zaten. Değil aynı sokakta aynı binada bile birbirlerini tanımaz oldular artık. Kimse kimsenin umurunda değil. Eskiden de böyle miydi? Benim kadar yalnız mıydı pencerenin ardından hayatı yakalamaya çalışanlar? Ben de kocamla yavrumdan başkasını yanaştırmadım ki bunca zaman yanıma. Olacağı buydu elbet. Kadın olmak zor zanaat. Kendinden saydığın herkese hizmetle geçiyor ömrün. Böyle bir başına kalınca da neye saracağını şaşırıyorsun vesselam. Bir kitapta okumuştum; istirdiyeler istediği zaman cinsiyet değiştirebiliyormuş. Keşke bir istirdide olarak doğsaydım. Biraz da erkek olmanın tadına bakardım o vakit. Ben gençken de böyle deli deli düşünürdüm hep. Ama işte meşguliyetler yola sokuyordu mecburen ruhumu. Kolay mı hem anaydım hem koskoca Hâkim Ethem Bey'in karısı. Sahi kim kaldım ki ben onlar çıkınca hayatımdan? Demek insan en çok kendine yabancı.

Kapıcının paspal karısı Meryem çöpe çıkar bu saatlerde. İşte geliyor eteğinin altından çiçekli pijamasını sallaya sallaya. Günahım kadar sevmem bu kızı, evlerden ırak. Bu kez elinde boyu kadar büyük, siyah bir çöp poşeti yok, hayret! İçi kıyafetle dolu kocaman bir koli bırakıyor çöpün dibindeki yardım konteynerinin yanına. Arada bu konteynere bir iki koli eşya bırakır mahalleli. Zaman zaman ölen yakınlarının eşyaları olur bunlar. Koliden son kez el salları kareli gömlekler, eski hırkalar, basma etekler ve boynu bükük bastonlar. Çoğunun amacı yardım değildir; ölünün son kıvrımlarını da evden süpürmektir. Bunu yaparken de ne ölenin ruhunu ne de Tanrıyı gücendirmemek için, çöpün değil yardım konteynerinin yanına bırakırlar eşyaları. Zavallı ölümler! Herhâlde ancak o zaman gerçekten anırlar öldüklerini.

Kimşelerle karşılaşmak, konuşmak gelmiyor içimden son zamanlarda. Arada Meryem geliyor da zavallı Caterina benden başka bir insan görüyor. Gelmese daha iyi ya. İki kelime sohbet edilmez o kızla. Sözcükler olmadan anlayamaz mı insanlar birbirini? Ah Caterina, sen anlıyorsun değil mi beni? Telefonu bile fişten çektim. Tecrübeyle sabit; illâki ulaşır isteyen. Bir keresinde mutfaktan çıkmamla Meryem'le burun buruna gelmem bir olmuştu. Aynı anda bastık çığılığı. Avustralya'ya gitmeden evvel benim kız bir anahtar da buna yaptırmış arada yoklasın beni diye. Kapıyı çalmış duymamışım. Bu da destursuz dalmış eve. Neymiş efendim Efram arıyor ama ulaşamıyormuş bana. Meraktan ölmüş kızcağız oralarda. "Hemen beni arasın." demiş. Bak, isteyen her türlü ulaşıyor işte. Aradım tabi hemen. Gerçekten de pek korkmuş yavrum. "Sen dert etme, işine gücüne bak, ben iyiyim." dedim. "Yazmaya çalışıyorum, telefon dikkatimi dağıtmasın diye -sanki arayan varmış gibi- çektim fişi." dedim. Bu Nemrut suratlı da hâlâ başımda bekliyor o sıra. Evi temizleyecekmiş, alışveriş de yapacakmış; Efram tembihlemiş. "İyi," dedim ne diyeyim. Ondan beridir arada bir gelip evi temizliyor, yemek pişiriyor, erzak falan da getiriyor. Pek de meraklı, gözleri vefecri okuyor.

“Ne yazıyorsunuz Melek Hanım teyze, roman mı?” diye sordu sırtarak. Sanki romanla, öykünün farkını bilecekmiş gibi... Cevap vermedim tabi. Ethem Bey’in sene-i devriyesinde de aynı şeyi yapmıştı. Yine pipomu kaybetmiş, pür telaş onu arıyordum evde. O da mutfakta komşulara dağıtmak için helva kavuruyordu. Ne aradığımı sordu. “Pipomu,” dedim. “Ethem Bey’in değil miydi o, nur içinde yatsın hep ağzında bu pipoyla hatırlarım kocanızı.” Cinlerim tepeme üşüştü. “Sen işine bak.” dedim.

“Size zararlı değil mi? Esra Hanım duymasın.” dedi. “Sen yumurtlamazsan duymaz.” dedim içimden. “Ethem Bey öldükten sonra başladım ben pipo tütürmeye.” dedim. “Bak Meryem, herkes anlamaz bu meretten. Pek keyiflidir ama incelikli iştir. Sigara yakmaya benzemez. Yıllarca izleye izleye öğrenmişim meğer. Az bir tütünü gevşekçe yerleştireceksin hazneye. Lüle taşından kafasını okşayacaksın narince. Müsade varsa ağır ağır ateşleyeceksin tütünü. Ahşap ağızlıktan kibarca çekeceksin dumanı. Bekleyeceksin bir müddet. Dumanın kanında süzülüşünü hissedeceksin. Ruhunu üfler gibi bırakacaksın sonra dumanı ciğerlerinden dışarı. Efkârınla birlikte süzülecek havaya. O dumanda eski anılarını, mutlu zamanlarını, sevdiklerini göreceksin.”

Meryem gözlerini belertmiş dik dik yüzüme baktı:

“Benim adam da sigara içiyor aynı böyle. Ama sizinkisi zor vallahi. Eninde sonunda ikisi de aynı işi görüyor. Ne diye bu kadar uğraşıyorsunuz ki?” dedi.

“Sen de üstüne vazife olmayan işlere burnunu sokmaya bayılıyorsun belli ki.” dedim.

Kabahat benim, ne konuşursun incelikten anlamayanla. Epey bir vakit uğramadı ondan sonra. Gücendi herhâlde. Hiç de umurumda değil. Efram; “Anne gelsin arada, yoklasın seni.” demese eve sokmam. Sanki ihtiyacım var onun o sakız çiğneye çiğneye yamulmuş ağzından çıkacak iki lafa. Güzel yaptığı tek şey etli dolma. Olsa da yesek değil mi Caterina? İki yumurta kırmaya halim yok. Zihnim yorgun, vücudum bitkin son zamanlarda. Yaşıma başıma bakmadan çok yordum kendimi çok. Ethem Bey göçtüğünden beri hiç durmadım. Önce evde beni meşgul eden ne kadar fazlalık varsa çıkartıp attım dışarı. Tam kitapları gözüme kestirmiştim ki; rahmetli babamın; “Büyüyünce muharrir olacak bu başımıza, Allah korusun!” dediği düştü aklıma. “Korudu da ne oldu bunca zaman, korumasın efendim!” deyip bir hevesle Ethem Bey’in kütüphanesindeki kitaplara dadandım. Tüm kitapları baştan sona okumaya başladım. Sandım ki kitaplara gömülür, o dünyayı kovalarsam bu dünyadaki yalnızlığım beni yakalayamaz. Yazmaya başladığımı duyunca Efram pek sevindi bu duruma; kendime yaşamak için bir sebep buldum diye. Oysa hep içimde vardı ama zaman bulamadım ki çoluk çocuk, iş güç derken. Şimdi böyle günlükler tutuyorum, küçük notlar alıyorum kendimce. İyi de geliyor bana. Hatta bir kaç öyküyü toparlayıp bir yayınevine bile yolladım, deli cesareti işte.

Ben ne Efram'a ne de Ethem Bey'e dur, gitme diyemedim. Hak vâki olunca akan sular dururmuş. Fakat bunca yalnız kalacağımı da bilemezdim. Ethem istese de gelemez, ben istesem de Efram'a dön diyemem. İnsan elden ayaktan düşünce birilerine yük olmak istemiyor. Kuyruğu daha da dikleştiriyor ki; kimseler mecbur hissedip de onun için kendi hayatınının akışını bozmak zorunda kalmasın. Dillendirilmese de biliyor insan; yaşlanınca senden bekledikleri, ebedi bir haberden gayrısı değil. Aslında ölmeden ölmek gibi. Resmiyette yaşıyorsun işte. Bu ara koyduğumu da yerinde bulamıyorum. Pek mecalim de yok kalkıp arayayım. Meryem gelse de şu pipomu balsa. Caterina'nın da gözü hep sokakta hayırdır inşallah. Uzanmış benim koltuğa Meryem'i izliyor yine pür dikkat. Yerimde gözün mü vardı Caterina? Geç bakayım kendi koltuğuna! Nasıl da inatçı bugün! İyi yat orda. Ne çok koli taşıdı bu nemrut kız. Birileri taşıyor herhâlde. Pipomu da kesin o kaldırmıştır bir yere. Hava da pek kasvetli canım. Ama tövbe billah konuşmam onunla. Zaten o da bana küs herhâlde. Yoksa illaki gelirdi yoklamaya. Kendi bilir... Az uyusam... Şöyle sızsam burada... İçim geçmiş. Bak sen şu işe, Meryem hanımlar da teşrif etmişler sonunda. İyice alıştı bu da kapı çalmadan eve dalmaya. İçeriden sesi nasıl da bet geliyor. Kimle konuşuyor acaba telefonda? Efram'dır kim olacak!

“Buraya getir telefonu Meryem!”

“Her şeyi hallettim ben. Caterina iyi. Şimdi yemek verdim. Bitirsin onu da hallederim. Bir güzel de temizlerim bugün evi. Bir de Melek Hanım'a bir zarf gelmiş Gerçeküstü Yayıncılıktan. Hemen açıyorum. Bir şeyleri kabul etmişler ama anlayamadım pek. Fotoğrafını atarım ben size. Üzülmeğin artık lütfen. Takdir-i İlahi. Hoşçakalın Esra Hanım.”

“Efram mıydı arayan? Duymamışım, içim geçmiş herhâlde. Ne anlatıyordun kıza yine?”

Yüzüme de bakmıyor Nemrut. Sanki ben çok meraklıyım sana.

“Pipomu buluver Meryem!”

Cevap da vermiyor. Çok gücünmüş belliki. Beni yok sayıyor kendince.

“O kucakındaki kolide ne var Meryem? Bana sormadan eşyalarımı mı atıyorsun sen? Cevap versene kızım? Nemrut diyorum boşa değil işte! Nereye götürüyorsun onları bakayım? Camlar da leş. Bir silseydin gelmişken. Nasıl da çarptı kapıyı utanmaz. Bak bakayım Caterina, ne yapıyor o melun orada?”

Yardım konteynerının yanına koyuyor elindeki koliyi. Efram at dediyse demekki. Ne iyi yüreklidir yavrum. Ta oradan buraları düşünür. İlahi Meryem! İnsan yine de bir sorar. Dur bakayım... İçinde mutfak malzemeleri var sanki. Kırık dökük bir şeyler. Tam seçemiyorum ama gözlerimi az kıssam göreceğim; eski birkaç tava, tencere, birkaç parça gömlek, yeşil bir ceket... Bir de kitap dolu bir kolinin üzerinde kanguru bir biblo ile lüle taşıdan boynu bükük bir pipo...

ADI İNSAN

Sıddıka Zeynep Bozkuş

Şiir beni yazıyormuş bu akşam
Adı insan, deyip susacakmış dizelerim
Dar pencerelerde arımdan salınan bir tek el
Elalemmişim,
incinmemek maharet incitmemek değil, onca yanılmışım ki
Değil bildiğin gibi senin
içimdedüğümlü yaşlı bir urgan

Bazen ne desen nafile ne koysan kefesine eğilir düştü düşer yaprak
Şiir beni yazıyormuş, bendeki kalemin gölgesinde çırpınan kuş
Ne gövdeler gördüm, ne gövdesi kurşun deşiği yalçın çınarlar
En sevdiğini yaralamakla deva umar ki adı insan

Yolundan dönme ne olursa olsun burnunun dikine
sen kanadın diye sükun etmekte güller bil!
Avuclarımız solgun, büsbütün dal kırığı
Öyle olsun, her şey bildiğin gibi yer, gök ve deniz
Nakıs renkleri elbet boyar hayat dediğin ne
Ki hoyrat mevsim döner ve döner başımızdan
Aslına rücu ediyor gulgün, adı insan

ADDİS ABABA

Yasin Gedik

Lamb (2015) filmine atf

Addis Ababa
başşehri yoksunluğun
yoksul yağmurlar kadar
yosun bağladım yasını tutmaktan
yağsan yağmurlarla yağabilsen
gözyaşlarımız kararmış ağlamaktan
ormanda yatmışım üstüm açık
türküler yakmışım suçum büyük
içimde yaşar annem ölemez o
ölmez çocuklar da besler kuzuları
babalar uzaktan bakar bekler bayramları
üstümüz açık vakit gece
ormanda yatmışız nedense
gözyaşlarımız ağarmış ağlamaktan
yağsan yağmurlarla yağabilsen
yosun tutsam yasın tutmaktan
yoksun yağmurlar kadar
başkenti yoksulluğun
Addis Ababa

HASRET

Mehtap Sağocak

“Yıkıl karşımdan, gözüm görmesin seni!. Bunca yıllık emeğime yazıklar olsun. Oğul değil, düşman yetiştirmişim meğer. Yok artık benim Çetin diye bir oğlum!”

Taksi sokağa döndüğünde kulaklarım uğulduyor, başım dönüyordu. Babamın öfkeli sesi yol boyunca devam eden duvar taşlarının arasına sıkışmış, akasyaların dallarında asılı kalmıştı sanki bunca yıldır. Yirmi beş yıl öncesinin duygusu böyle taze kalır, böyle sarsar mıydı insanı?

Yasaklı bir ailenin kızına gönül verdiği ve geri dönülmez bir yola girdiği için evden kovulan on dokuz yaşındaki genç değildim artık. Sevdiğim kızın ailesinin bir parçası olduğumda, düşman kuvvetlerine sığınmış bir hain damgası yemiştım tüm ailemde. Reddedilmiş, yok sayılmış ve hiç affedilmemiştım. Evlendikten kısa bir süre sonra karımla yurt dışında bir yaşam kurmuş, baba olmuştım. İlk başlardaki aşk, isyan ve direnişimin yerini alan mahrum, mazlum ve mahzun bir ruh haliyle geçmişti yıllarım. Annemin cenazesi için geldiğimde, uzaktan izlemiş, herkes çekilince, onunla mezarı başında vedalaşmıştım. İşte artık babam da yoktu. Ölümünü geç haber almış; evime adım atmaya, anılarımla ve duygularıyla yüzleşmeye yeni cesaret etmiştim.

Sabahın erken saatleriydi. Taksiden inip eve ilerlerken, parke taşlı sokakta yankılanan ayak seslerim, arkasında çocukluğumun, gençliğimin masum günlerinin hapsedildiği, demir kapıya vurulan tokmaklar gibiydi beynimde.

“Çetin, yavrum sakın ha Selma’yla arkadaşlık edeyim filan deme; o evden, o aileden uzak dur evladım gözünü seveyim. Kan çıkar vallahi! Allah korusun. Biliyorsun eski davaları, aman ha!”

Annemden ergenlik yıllarımda sıkça duyduğum bu cümleler beni engelleyememiş, uzak durmamız gerektiği söylendikçe, biz birbirimize çekilmiştik. Sevdalanmıştık. Çarşıda, pazarda, okul yollarında, park köşelerinde gizi saklı buluştuk, kör, sağır ve korkusuz âşıklar olduk.

“Kaçalım” dedi. “Kaçış var mı?” dedim. “Öyleyse, ya sen sırtını döneceksin, ya ben” dedi. “Sen gelirsen seninkiler yaşatmaz bizi, ama ben gelirsem, en azından seni korumuş olurum” dedim. Yıktım köprüleri, geçtim karşı kıyıya. Üç yıl sonra kızım doğduğunda Hasret koydum adını.

Anahtar kilitte döndü, evime yirmi beş yıl sonra adım attım. Kapıyı açık bıraktım ardına kadar. Rutubet kokusu çarptı burnuma. Ev loştu. Cam önündeki çiçekler ölmüştü. “Aman da benim al küpeli çiçeklerim. Nasıl da güzelsiniz, ya sen nazlı mor kızım niye büktün boynunu bakalım? Kıskanmayasın ha al küpelimi...” annemin, kulaklarımdaki sevgi dolu sesi, pencereyi açınca beyaz bir hale gibi uçup giderken, akasya kokusu doldu odaya. Babamın sehpa kalakalmış gözlüğü ilişti gözüme, öldüğü zamanın gazetesinin üstünde. Gözlüğünün üzerinden bana dikilen o sert bakışları üzerimdeymişçesine ürperdim.

“Baba ben Selma’yı çok seviyorum. Sevmenin nesi kötü, nesi yanlış? Mutlu olmak hakkımız değil mi? Kapatsanız eski defterleri, bitirseniz şu geçmişten gelen düşmanlığı... Bizim hatırımıza yeni bir başlangıç olsa. Hiç mi içiniz acımıyor, halimizi, nasıl çaresiz olduğumuzu görmüyor musunuz baba!”

Odama gittim. Yatağım, duvardaki posterlerim, kitaplarım ve çekmecenin içindeki üniversite kimlik kartım... Bitiremediğim okulumun, sahip olamadığım mesleğimin soluk izi... Duruyordu her şey öylece. Kimlikteki fotoğrafıma baktım. Atadan miras geniş alınının altındaki çakır gözleri, umarsız, neşeli ve aşkla bakan bu delikanlıyla göz göze geldik. Hesaplaşma zamanıydı: Ne yaptığımı biliyor muydun oğlum sen? İmkânsızlıkları aşarım sandım. İki gönül bir olunca hallolur dedin, değil mi? Ne gaflet! Gurbette yapayalnız geçti ömrün. Ailen seni hain bildi, karının ailesi ise aciz bir sığıntı. Ya aşk? İlk günkü anlamını kaybetti, hayat öğüttü saf duygularınızı. Şimdi ne var elinde, hasretten başka, değdi mi Çetin Efendi, söyle?

O sırada odamın penceresinden uzaklara baktım. Çocukken izlediğim manzaranın yıllar içinde değişmiş olduğunu fark ettim. Kızım geldi aklıma, içime sıcaklık çöktü, saatlerdir buz gibi olan avuçlarım ısındı:

“Baba, hadi beni omuzlarına oturt da, uzakları göster. Çoook uzakları...”

“Hadi atla bakalım, çokbilmiş kızım benim. Şimdi kıs gözlerini, çoook uzaklara bak. Dikkatli bakarsan memleketi de görürsün, dedelerini, ninelerini de görebilirsin. Tamam mı, gördün mü?”

“Eveeeett, gördüm işte ordalar!”

Kızım küçükken, oynadığımız bu uzağa bakma oyununu düşündüm. Keşke böyle bir oyunu oynamak yerine bu evlerde koşup oynasaydı, onların arasında büyüseydi. Keşke! Telefonumun çalan sesiyle çıktım belleğimdeki tufandan, arayanı görünce sevgiyle doldu gözlerim, titrek sesle yanıt verdim “Hasret kızım?”

Değdi mi diye soran iç sesime o an yanıt geldi: “Değdi her şeye rağmen... Hasret’e değdi.”

*VE GECE VARDIR, YASAKTIR

Münür Karagöz

Az önce; ortasından,
En koyusundan,
En çok nasıl başlanmayacaksa öyle başlayarak,
Pusulalar hükmünü yitirmiş, usturlablar tedavülden kalkmışken;
Vardım geceye, yâr oldum.
Titrek sesim ve kan çanağı gözlerimle,
Fısıldadım: Beni al yanına.

Yazgımı dinledim müneccimlerden bir vakit sonra.
Muvakkitler tayin edemedi vaktini bu sırrın.
Kesilmiş meğer çoktan;
Ferman dinledim: “Sürgün!”
Gözlerinden...
Medet dilendim.

Tufanlar koptu göğsümün orta yerinde.
Ahâli görmedi, bigâne görmedi, görmedi âşına.
Baktığını görmedim.
Yine de kurbanlar keserim.
Yine de kurbanlar keseyim.

Esâtîru’l evvelîn saydılar, bakmıyorken bin parçaya bölündüğümü.
Anlatmamalıymışım.
Söylemedim ben de.
Söylemedim baldırandan zehir içtiğimi.
Kan kustum.
Aldırmadılar. Çok sonra denk düştüm:
Gece vardır, yasaktır.

Nicedir dilimdedir yine de: *inte kullil hâyeee.

**Twitter'da denk geldiğim bir fotoğraf.
Nagat el saghira – ana baashaq el bahr.

YOL KARALAMASI

Burçin Laçın Altay

-Tutamak sorunu. İnsanın bir tutamağı olmalı.

-Anlamadım.

-Tutamak sorunu dedim. Dünyada hepimiz sallantılı, korkuluksuz bir köprüde yürür gibiyiz.

Tutunacak bir şey olmadı mı insan yuvarlanır. Tramvaylardaki tutamaklar gibi. Uzanır tutunurlar.

Kimi zenginliğine tutunur; kimi müdürlüğüne; kimi işine, sanatına. Çocuklarına tutunanlar vardır.

Herkes kendi tutamağının en iyi, en yüksek olduğuna inanır.

Yusuf Atılgan, Aylak Adam

İnsanın bir tutamağı olmalı, buradan başlıyorum yazmaya, geçen bunca zaman sonra bunları anlatabilecek gücü kalemimde bulabiliyorum: Tutduğumu sandığım hayatta aslında tutunacak hiçbir şeyim olmadığını gerçeklerin yüzüme çarpmasıyla anlıyordum. Kendimi kandırdığım yıllar boyunca nasıl da boşlukta yaşadığımı, geride bıraktığımı sandığım o zamanın nasıl da içimde büyük ve hiç durmadan kanayan bir yara olduğunu, saklamanın imkânsız olduğu bir tümör gibi beynimde, kalbimde, ruhumda nasıl da büyüdüğünü hissediyordum. Son anda fark edilen ve hayatı geri döndüremeyen o tümör gibiydi gerçekler...

Eve geri dönüyordum, beş uzun senenin sonunda. Yalnız gitmeye gücüm yetmemişti de yanımda en yakın arkadaşım Mert'i de götürüyordum. Motosikletlerimizle döndüğümüz köyüme gelmek üzereyken kuş bakışı köye hâkim manzaraya kurulmuş, belki yüzyıllık çeşmeden su içmek için durduk. İlk hayal kırıklığım orada başladı. Çeşme çoktan kurumuştu. Sigarama sarıldım o anda, öfkemi titreyen ellerimden anlayan Mert'le göz göze geldik. Sanki içine çökmüş, kasvetli köyün manzarasını izlemek için koyulmuş bankı andıran ağaç kütüğüne, yılların yorgunluğunu omuzlarımda bir hamal gibi taşıyormuşçasına yavaş yavaş oturdum. Bu çaresizliğime hiçbir şey söylemeden Mert de gelip yanıma oturdu. Elimle işaretle “Bak şu sundurmalı, koyu gri olan ev bizim. Hayatımız, anılarımız, acılarımız o ev.” Mert gözleriyle bir süre aradıktan sonra bulduğunu başıyla onayladı. Ancak halinde bir huzursuzluk vardı. Yüzündeki bu tatsız ifadeden güç alarak; “Neden şimdi? Neden şimdi geldik buraya? Zaten yeterince geç.” dedim hiddetle. Henüz yüzüme vurulmayan gerçeklerin fitili bu soruyla ateşleniyordu. Yine de ruhumun gökyüzüne dolan kara bulutlarla kapandığını belli etmemeye çalışıyordum. Mert ise huzursuzluğunu bir kenara bırakıp telkinlerde bulundu; “Volkan! Sen neden şimdi soruyorsun bunu? Bu kadar yol geldikten sonra... Yoksa vaz mı geçeceksin ailene geri dönmekten? Tamam, sakın ol, sen bu yola çıkma kararını vererek buna zaten başladın, ailenin yanına gittiğinde her şey daha güzel olacak merak etme.” Bu sözlerle kara bulutlar biraz olsun açıldı, ama ruhum hala güneşi göremiyordu. Gözlerimden tam olarak ikna olmadığımı anladığımda beni içsel bir yolculukla tamamlamak istedi; “Hayatta bazı zamanlar durup kendine yolculuk yapman gerekir. Kendini okuman... Bu yaşına kadar ruhuna neler yazdığına, ruhunun neler görüp geçirdiğine bakman gerekir, bir adım daha ileriye gidebilmek için...” Benimse gözlerim elimdeki dal parçasındaydı, bütün hayatımı gözden geçirerek düşünüyordum. Konuştum, ağzımı açtığımda sanki kelimeleri ruhumdan koparıp hiddetle arka arkaya diziyordum; “Eğer hayatımı gözden geçirmeye başlarsam pek kibar olacağımı sanmıyorum, ayrıca bunun ne kadar utanç verici bir durum olduğunu bilmiyorsun.” O kadar hızlı konuştum ki uzun bir parkur koşmuşçasına nefessiz kaldım, sakinleşmek için bir süre durdum ve bin bir zorlukla; “Her neyse haklı olabilirsin, ama o kadar çok şey karaladım ki ruhuma okumaya nereden başlamam gerekecek bilmiyorum...” diyebildim. Mert; “Yeni bir kitap yazıyordun ne oldu?” dedi, uzun süren bir suskunluğu bozarak; zorlukla kımıldattığım, kuruyarak birbirine yapışan dudaklarımdan “Bıraktım.” sözü çıktı. “Neden? Önceki iki kitabın çok güzeldi bence. Yazmayı bırakmamalısın! Belki de bu yolculuktan sonra içindeki depremler durulunca yıkıntılardan yeni bir kitap inşa edersin.” dedi. Gözlerimi ayırmadan ve büyüyen gözbebeklerime hâkim olamadan Mert'e baktım. Büyük bir deprem olacağını ve yıkılacağını biliyordu. “Ya yıkıntıların altında kalırsam, kurtulamazsam.” dedim susuzluğumu unutarak. Sanki hiç susamamış gibi telkinler vermeye devam ediyordu. “Yazmaya tutunup çıkabilirsin o yıkıntıların altından. Şu sözü hatırlarsın; ‘İnsanın bir tutamağı olmalı.’ Senin tutamağında sanatın olmalı.”

Elimdeki dal parçasını fırlatıp arkasından bakarak; “Ben ruhumu pisliklerden temizlemek için bu yola çıktım, eskiden içimdekileri kâğıda dökerek bundan kurtulmayı denedim ama olmadı. Yazmaktan nefret ediyorsam, nasıl bir yazar olabilirim ki? Bu artık bana acı verici bir işkence gibi eziyet ediyor. Eskiden kitaplarım sayesinde birilerinin daha iyi olacağını düşünürdüm. Hayır, kimsenin bana ihtiyacı yok! Benim ölümünden iki gün sonra başka birinin peşinden koşmaya başlayacaklar. Onları değiştirmek istemiştım, ama beni değiştiren onlar oldu. Sonunda beni de kendilerine benzetiler. Bildikleri tek şey tüketmek!” diye isyan ederken Mert sigarasını yaktı birkaç nefesten sonra beni izlemeye başladı, sanki aklımdan ruhumdan asıl geçenleri bilircesine; “Eskiden güzel anıların varmış, düşününce mutlu olduğun şeyler. Ben inanıyorum ki aileni ziyaretinden sonra her şey daha farklı olacak eskiden olduğu gibi daha mutlu olacaksın, daha iyi bir yazar olacaksın ve hatırladığım kadarıyla iyi de bir tiyatrocusun. Kaldığın yerden devam edeceksin hayatına...” cümleleriyle bütün boşluklarımı tamamladı. Bunun üzerine inkâr etmediğim gerçekleri “Desene hayat tekrarlardan oluşuyor.” diyerek onayladım. Mert ise; “Tekrarlardan değil, tekrarların da tekrarlarından oluşuyor hayat...” derken çektiği derin nefesi yavaş yavaş gökyüzüne bırakıyor ve düşüncelerimin özgürlüğüne ulaştığını hissettiriyordu.

Gitmekle geri dönmek arasında kalmış o eski kütüğün üzerinde öylece bekliyorduk. Köyün etrafında kurumuş tarlalar geç gelen bahar yağmurlarına muhtaçlığını sarı sarı dile getiriyordu. Mert daha fazla dayanamadı ve gerçeklerden yaptığı ufak bir buketi elime verdi; “Kendinle ve acılarınla yüzleşip ailenin yanına geri dönmek mi, yoksa hepsini görmezden gelip hatta yok sayıp acı çekmiyormuş, öylesine yaşamıyormuş gibi hayatına devam etmek mi?” Onu duymazdan gelip kızgınlığımı dile getiriyordum; “Beni bu yola çıkmaya buraya gelmeye nasıl ikna ettin hala inanamıyorum.” Yine de beni hayatın düzenine uymam gerektiğine ısrar etmekten geri durmadı. “Buna hazır olmasaydın gelmezdin. Unutma; Üzerinden geçeceğin hayat köprüsünü sadece ve sadece sen inşa edebilirsin... Hiç kimse senin yerine yapmaz bunu.”

Haklıydı ve daha fazla geç kalmamalıydım. “Haydi, gidelim.” dedim ve köye doğru inen dolambaçlı yoldan aşağıya doğru motorlarımızla süzüldük. Evin önüne geldiğimizde içeriden cılız bir ışık bize göz kırpiyordu.

Kapıyı çaldık. Açan annemdi ama sanki o değildi. Beş sene insanı bu kadar yaşlandırır, bu kadar küçültür, bu kadar eskitir miydi? Gözlerime baktı, gözlerimin en içine, sanki orada yılların gizli hesabını bir anda yaptı ve dudağının kenarına konan ince bir gülümsemeye “Volkan! Oğlum sen misin?” dedi. Yılların özlemini içinde barındıran bir gülümsemeye karşılık verdim; “Evet anne, benim.” Mutluluktan yerinden fırlayan gözleri yaşlara boğulmuştu. Sımsıkı sarıldık birbirimize, sırtımda kilometrelerce taşıdığım yıllarca ruhuma hapsettiğim o özlem artık elimde olmadan ruhumdan taşıyordu. Tam o esnada annemin arkasında Mert’i fark ettim. Aydınlık yüzüyle bana bakıyor gülümsüyordu. Sonra yavaş yavaş silinmeye dağılmaya başladı. Ufak parçalar halinde kül gibi havaya uçuşarak ortadan kayboldu, görevi bitmişti; beni evime teslim etmiş, ruhuma zarar vermeden yol boyu telkinlerde bulunmuştu. Benim için artık bu hayale lüzum kalmamıştı. Annem yine de, ruhumda kırılan fayları bilmeden yıkıcı sözlerle bir depremi çağırıyordu. Sustum ve dinledim. Sözlerin bir kısmını duyuyor bir kısmı teğet geçiyordu kulaklarımdan. Ben geçen beş sene için kızacağımı düşünürken sürekli bir ay diyordu. Babam, o adam, öleli bir ay olmuş. Haklıydı beş yıldır gelmediysem de bir aydır neredeydim... Gözlerine henüz bakamıyordum, bakabilsem cesaretimi yeni topladığımı anlayacaktı. Ona Mert’ten de bahsetmeliydim. Belki o zaman beni anlardı. Ağlaması biraz dindi, sözcükleri tükendi. Kırmızı gözleriyle bakarken bu sefer gerçekten gülümsedi. “Oğlum.” diyerek beni bağrına bastı. Annemin affediciliği depremi durdurdu, yıkıntılardan sağ çıkan ruhum yaralarını sarmak için sıcak anne evine girmeyi bekledi. İçimdeki tümör büyümeye devam ediyor, kız kardeşim Vildan’ın yüzünde aradığım umutlu bir gülümsemenin erken teşhisle iyileşmeyi bekliyordu. Eve girdiğimde neredeyse tanıyamayacağım kadar büyüüp güzelleşen Vildan, şaşkınlıktan yutkunup öylece kaldı. “Ağabey, sen, sen misin? Onu en ihtiyacı olduğu zamanda terk etmiş yıllar sonra tekrar bulan ağabeyi, evet bendim. Artık hem bir ağabey hem de baba olarak onun yanında olduğumu anlatmak ona bu güveni verecek her şeyi yapmaya hazırdım. Saatlerce konuştuk babamla olan sorunları, evi terk edişimi, ama her günü onları düşünmekle geçirdiğimi ve mutlaka bir gün yanlarına geri dönmeyi düşündüğümü anlattım. Vildan’ın üniversite okuduğunu ve yazdığım kitapları okuduğunu öğrendim. Annem yaşadığı kayıpları üzüntüleri benim geri dönüşümle unutmuş yeniden yeni bir aile olmak için kolları sıvamıştı. Buna bize sımsıkı sarılmakla başladı.

Odama tekrar yerleştim. Yatağıma uzandım, odamı seyrettim bir süre. Biraktığım gibiydi her şey plaklarım, kütüphanem, film arşivim, bilgisayarım, kıyafetlerim... Her şey... Bir gün geri döneceğimi bilerek hiç bozmamışlardı. Bilgisayarımın başına geçerek elimle biriken tozunu silerek havaya üfledim. Havada uçuşan tozlara bakarak yolculuğun başındaki kararsızlığımıza gittim. Sonra şu an bulunduğum yere geri dönerek derin bir iç çekişle özümstedim. Yeni öyküm gözlerimle izlediğim toz parçalarında yavaş yavaş oluşuyordu. Artık ufak ufak yazmaya başlamalıyım. Aklım cümlelerin tuzağına düşerken kapı çaldı, gelen Vildan’dı. Geleceğin edebiyat öğretmeni, sohbet etmek, yazarlık tecrübelerimi öğrenmek istiyordu. Kapıyı usulca kapatırken; Vildan’ın elindeki iki fincan ve odayı saran kahvenin kokusu, yeni kitabımın son cümlesi olacağı dilimde biriken kahve telvesiyle aklıma karalanıyordu.

*Onur Cengizer’in yazdığı “Yol” isimli kısa filminden öyküye uyarlanmıştır.

LALELİ

Oğuzhan Gündüz

ne zaman göğe baksam gök istanbul olur apansızın
ve gökten bir çift hindiba sarkar laleli'ye
kemerinde güneş renk renk şavkır
bakma bana öyle göynüyor içim
yüzünden gök sıyrılmış ondan
derin derin bakarsın bilirim

en güzel yaşlarda payımıza düşen laleli'ydi
orada çeşmeler kurnasını oymak için akardı
fakat laleli sen şâirleri çok hafife almışsın
oysa sana dünyanın kapılarını açmışlar
sen susacaksın ve sustukça daha da yalnızlaşacaksın

kanar elbet yaralar çünkü her yara kanamak için kabuk bağlar
aslında her hüznü kitap sahibi karanfil
diye sevgili kurutur
laleli'de esen her rüzgâr
suların yüreğine ince ince dokunur

KATİL NASIL BİLMEZ ÖLDÜRDÜĞÜNÜ

Mert Bayram

bu kırmızı boya da neyin nesi
niye ahengi eksik bu şarkının
doğrul ayağa, konuşmam bitmedi
vakti gelmedi daha, uyumanın

ellerim boğazında, okşuyordum
nefesin kesiliyor sanıyordum
söylemedin ki ben, ben ölüyorum
duyabilseydim çekerdim ellerimi

ciddi değildim ki, gerçek değildi
bu ölüm ciddi ve gerçek olamaz
hadi gel bana, katil yapma beni
son nefesini tutmayan, yaşamaz

SONRA HAYAT

Volkan Öten

Ahmet Cemil'e...

Babam diyor ki; makro-ekonomik dengeler- dengesizlikler ve kurlarla ilgili gürültülü argümanlar. G 20 zirvesiyle başlayan, yoğun küresel tartışmalar. Banka sermayesi, likidite ve dünya liderlerinde görev tamam. Çoğu gelişen ülke küresel liderliği yapmaya ne istekli, ne de hazır...

Cumhurbaşkanı Sarkozy varmış, bir de...

Fransa diye bir ülke!

İsviçre'den Çin'e; bir dizi hukuki yapı...

Babam konuştuğca batıyor bana, çocuk kalbim ağrıyor.

Ben istiyorum ki; bir tutam mor menekşe, öbek öbek günebakan, tutam tutam güller, salkım salkım leylaklardan bahsetsin. Ama ille siyaset, ille de ekonomi; bağımsız devletler. Bağımlı olmak istiyorum!

Böyle olunca da içime kapıyorum, sürekli ağlıyorum. Gözyaşım yok aslında. Artık yetişkin bir kız oldum ben.

Delikanlı bir kız!

Büyümedim ama... İstiyorum ki sarılsın bana, koklasın, okşasın; öpsün... Anna Karanina'dan bahsetsin babam. Olmuyor. Böyle olmuyor.

Bazen ölsün istiyorum babamı, cenazesinin kaldırıldığını görüyorum. Anlık rahatlama oluyor. Sonra içime ağlıyorum.

Babam ölmesin!.. Babam ölmesin!..Babam ölmesin!..

Diyorum ki; babam bana masal anlatsın. Ben büyüdüm ama... Nasıl olacak, diyorum. Olsun, ben dinlerim yine de, sevinçle, özlemle dinlerim. Yeter ki babam benimle konuşsun. Konuşsun benimle babam.

Konuşmuyor!.. Konuşmuyor!.. Konuşmuyor!..

Ağbim de evlendi gitti. Şimdi bütün sesler yavaş yavaş kayboluyor. Renkler ölüyor. Arada bir misafirliğe gidiyorum ben ağbime ama sonra pişmanlık çıkageliyor. Ağbim de o mendebur karısından başka kimseyi gözü görmüyor. Varsa yoksa Olay'ın mutluluğu. Ben akrabalık ilişkilerini de pek bilmiyorum. Ağbi'min karısına, aman eşine... Ne diyeceğimi kestiremiyorum. Olay, diyorum, üstüne bastıra bastıra.

Kocaman bir olay!

Tatsız tuzsuz bir karı zaten Olay.

Sonra, Dostoyevski okuyorum. Kimse beni dinlemiyor. Neler hissettiğimi bir bilseler. Ağbim çok kızıyor bana, yenge diyeceksin diyor, Fatma... Yenge!
Ben inadına isminle hitap ediyorum ağbimin karısına.

Olay!

Anne, seni çok özledim... Zaten bir şey yoksa özlenir, değil mi?! Annem de beni anlamıyordu. Sürekli bulaşık, ev işi... Yok, efendim misafir gelecekmiş, evi topla, tertiple, bir düzen içine koy. Başka da bir şey yoktu hayatımda. Annem de gitti, gelmedi... Seneler var görüşmüyoruz. Arada bir arar, başkasıyla evli. İstanbul dışında yaşıyor. Beni de hayatına sokmak istemiyor. O da mutlu, ne olacak. Kendi bencil dünyasında yaşasın. Katmasın beni içine. Irak olsun. Ama ölmesin.

Annem ölmesin!

Ben çok ağlarım annem ölürse. Ama sadece ağlar ağlar sonra da göbek atarım. Şimdi babamla en azından ev işlerinde anlaşıyoruz. Ben bütün gün kitap okuyorum. Babam bütün gün kahve içiyor. Türk kahvesi! Sonra, Osmanlı'da fincan fincan kahve içerlermiş... Ona sığmıyor. "Çarpıntı yapmasın baba" diyorum. Sürekli aynı sözlere sığmıyor. Sığ insan, ne olacak. Sürekli sigara, kahveee!

Benim arkadaşlarım da hiç kitap okumazlar. Ben kitaplardan bahsetmek... Konuşmak... Beni anlayabilecek insanları arıyorum. Bulamıyorum. Varsa yoksa pop müzik. O günü birlik müzikler.

Dinliyorlar, ezberliyorlar bütün gün bu şeyleri.

Off, çok sıkılıyorum. Ben hiç sevmiyorum... Yakışıklı da gelmiyorlar bana, o pop starlar... Kızlar çıldırıyorlar o şeyleri dinleyince. “Çılgılık” atıyorlar... Aman, ne kadar da yakışıklıymış, falan da fistan da... Ben o kızlardan değilim. Yalnız değilim ama ben... Yalnızlık Allah’a mahsus.

Geçen Hatice geldi. Babam açtı kapıyı. Sesleri işitsem de çıkmadım odamdan. Bilerek çıkmadım. Odamda kitap okuyordum. “Kız ne yapıyorsun burada yalnız başına, sıkılmıyor musun böyle.

“Sen gelene kadar ne çok kalabalıktım bir bilsen Hatçe.” dedim. Oh, içimin yağları eridi.

Kitaplar... Kitaplar... Kitaplar işte... Beni anlayan tek şey kitaplar. “Hadi kız, çikalım” dedi, sahile inelim, yürüyelim, açılırsın biraz...”

“Yok, olmaz, işim var benim” dedim. “Senin ne işin olabilir ki” dedi. Kitap okumayı bir iş kabul görmüyorlar.

“Sen nasıl ev işi, bulaşık, abuk sabuk müzik dinliyorsan, ben de güncemi yazıyor, kitap okuyor, öykücükler karalıyorum Allah’ın belası!”

Zihnimden geçirdim ama söyleyemedim. Yüzüm düştü, anladı, kırıldı bana belli. Oh olsun, kırılın!

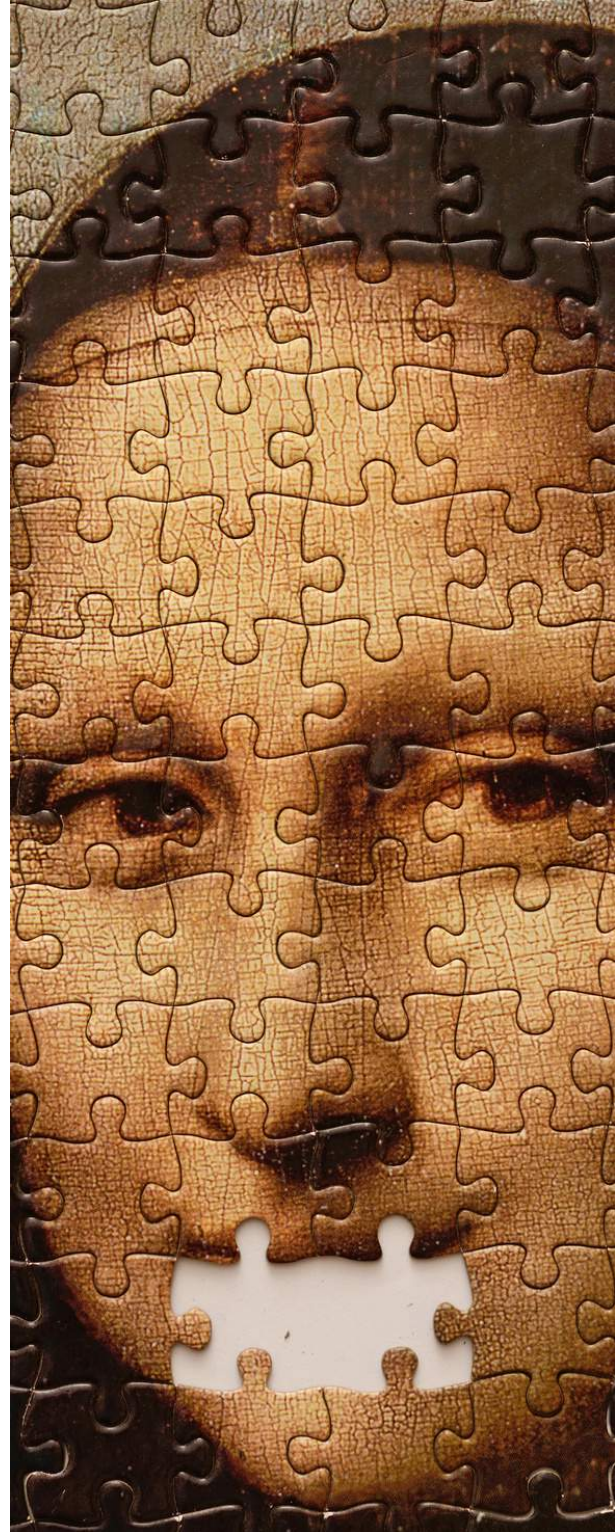
“Ben o abuk-subuk müzikleri dinlemek için gelmedim dünyaya.”

Sonra Selim İleri’den bir öykü seçtim kendime. Okumaya başladım. Her şey uzaktı. Yakında bir yerlerde beni çağıran bir şeyler olmalıydı. Varsın uzak olsunlar. Ne yapalım, ben mutluyum hayatımdan.

MONA LISA VE ÇIĞLIK

Nuray Elçin

Üç kez kapı önüne konuldum. İlkinde, altından pis kokulu sular damlayan mavi çöp poşeti gibi bırakmıştı beni kapıya. Mutfağa kahve almaya gittiğimde gözlerini kocaman açıp bana bakmış, sonra da dirseğimin biraz üstünden tutarak, kolumun yarısını kavrayan avuçlarını gücü yettiğince sıkarak sürükleyip kapıyı çat diye kapatmıştı. Ne oldu, ne dedim, neye kızdı diye düşünmeye fırsat bulamadan kendimi çıplak ayaklarım ve Noel Baba figürlü pijamalarımın kapının soğuk tarafında buluvermişim. Önce garip bir şaka sandım. Son zamanlarda internette böyle şakalar yapan yüzlerce karı koca videosu vardı. Yaklaşık yarım saat geçtikten sonra kapı hala kapalı olunca bu ihtimali eledim. Yavaş ve sessiz tık tıklarla, aralıklı zil çalmalarla şansımı denedim. Yine açılmadı. Bağırıp çağırırsam apartman ayağa kalkacak, rezilliğin bini bir para. Merdiven betonunda kışım donarak sabahı zor ettim. Sabah olunca kapıyı açtı. Yüzüme bile bakmadan çıkıp gitti. Apartman görevlisini çağırıp bir ton yalanla kapıyı açtırdım. Evime girdim. “Ohhh beee!” dedim. “İnsanın evi gibisi yok.” Sıcacık yatağa gömülünce uyumuşum. Yok, uyku da değil sanki ölüp kalmışım. Ne akşam olduğunu fark ettim, ne de onun eve gelişini duydum. Duysaydım, bütün gece merdivende beklerken kafamda kurduğum cümleleri bir bir sıralayacaktım. Ama öyle olmadı. Yatak odasına girip beni görünce minyon bedeninden, üzerindeki çiçekli, beyaz elbisenin şirinliğinden ve dahası onu sevmeme sebep yumuşak sesinden çok uzakta, tiz bir çığlık attı. Edvard Munch’un Çığlık tablosu kanlı canlı karşımdaydı.

Ağzımı açıp tek laf etmeme izin vermiyor, “İmdaaaaaaat”, “yardım ediiiiiiiiin”, “defol git evimdeeeen” diye bağırıp duruyordu. İnanın bana o tiz çığlık, bir aslanı kediye çevirebilecek güce sahipti. Bu yüzden, elime geçen bir pantolon bir kazakla, kuyruğumu bacaklarımın arasına sıkıştırıp bu sefer ben kendimi kapının önüne koydum. Neyse ki önceki gecenin acısını unutmamış ve yanıma cüzdan, telefon ve araba anahtarını almayı akıl etmişim. Ben kapıdan çıkınca Çığlık,yerini Mona Lisa’ya bırakmış olacak ki ses kesildi.

Arabada bir süre öylece bekledim. Kafamı kaldırıp evimizin penceresine uzaktan baktım. Gitsem mi? Beklesem mi? Arasam mı? Ne yapsam? Bilemedim. Hem çok kızgındım hem de korkuyordum. Ne olmuştu da sevdiğim kadın beni görünce aklını kaybedecek hale geliyordu. Yok, yok, ne olduysa bu hamilelik yüzünden olmuştu. “Mide bulantısı, baş dönmesi ve duygusal gelgitler olacak” demişti doktoru. Ne yese hemen kusuyordu. Zaten pek bir şey yiyemiyordu. Bir kez evde, iki kez de iş yerinde düşüp bayılmıştı. Hatta bir tanesinde başını sehpa çarpmıştı. Her şey normal akışta ilerlediğine göre, demek ki sırada duygusal gelgitler vardı. Geçen hafta, yemek yerken uzun uzun yüzümü incelemişti. Gördüğü sanki ben değildim de bir yabancıydı. Telefon konuşmalarımızda beni sevgiye boğan kadın, eve gelip beni görünce tek kelime etmiyor, gözlerini dikip dakikalarca beni seyrediyor, sonra da gidip fotoğraflarıma bakıyordu. Bu hep böyle mi gidecek düşüncesi şöyle bir yoklayıp geçti zihnimi. Korktum. Gececek mutlaka, diye teselli ettim kendimi. Rahatladım. Ya geçmezse dedim. Panikledim. Böyle düşünme düşünme sabaha kadar arabada bekleyip işe gittim.

Ertesi gün, eve gitmeden önce aradım. Ne de olsa yüz yüze gelince konuşmama fırsat kalmıyordu. Uygun bir dille bir psikiyatra görünmesi için ikna etmeye çalışacaktım. “Neredesin? Neden eve gelmiyorsun?” deyip ağlamaya başladı. Tamam, dedim her ne olduysa demek ki geçmişti ve evet, duygusal gelgit tam olarak böyle bir şey olmalıydı. Sevgi sözcükleri, beni özlemesi, yumuşak sesi bütün kızgınlığımı alıp götürmüştü. Psikiyatr, doktor diye konuyu uzatmaya gerek yok, diye düşünüp üstelemedim. “Geliyorum, yoldayım” dedim. Onu, sanki ilk kez görecekmışim gibi heyecanla sürdüm arabayı. Kırmızı ışık çiçekçisinden bir demet gül alıp yan koltuğa koydum. Merdivenleri ikişer üçer zıplayarak çıktım. Zile bastım. Kapıyı açtı. Yüzümü kapatacak şekilde tuttuğum çiçek demetini ona uzattım. Çiçeği aldı. Yüzüme baktı. O an, yine karşısında bir yabancı varmış gibi bakan gözlerinden, bunun basit bir duygusal süreç olmadığını anladım. Sonra, o muhteşem soruyu sordu. “Sen de kimsin?” Bu sefer, bağırmasına fırsat vermeden içeri girdim. Sarıldım. “Benim” dedim. “Bir saat önce konuştuk. Neredesin? Neden gelmiyorsun?” dedin. “Kocamın ben senin. Bebeğinin babasıyım.” Konsolun üzerindeki düğün fotoğrafımızı gösterdim. “Bak” dedim. Fotoğrafi başımın yanında duracak şekilde tuttum. “İyi bak.” Ben de onun gibi bağırmağa başlamıştım. O ise çıldırmış gibi “Sen benim kocam değilsin, değilsin.” diye histerik bir şekilde tekrarlıyordu.

Koltuğa yığılıp kaldım. Elimde pimi çekilmiş bir bomba vardı ve yapacağım her hamlede, söyleyeceğim her cümlede patlayacaktı. Çılgılık yeniden Mona Lisa'nın yerini alırken kendimi banyoya kapattım. Ben banyoda çocuk gibi ağlarken telefonum çalmaya başladı. Telefonda adını görünce bunun basit bir duygusal gelgit olmadığından emin olarak açtım telefonu. "Evde biri var" dedi fısıldayarak "çok korkuyorum.". "Kim?" diye sordum gözümdeki yaşları sildim. "Bilmiyorum," dedi o da ağlıyordu. "Senin gibi davranıyor, sana benziyor ama tanımıyorum onu.". Ne diyeceğimi bilemeden bekledim. "Çabuk gel, çok korkuyorum" dedi yeniden. "Korkma," dedim. "Ben şimdi o adamın evden gitmesini sağlayacağım. Sen yatak odasına gidip kapını kapat, aramamı bekle olur mu?"

Telefonu kapatıp ona göre sessiz adımlarla, bana göre ise her şeyi yakıp yıkarak banyo kapısının önünden geçti. Yatak odasına girdi. Kapısını kapattı. Ev sessizliğe gömüldü. Birkaç dakika bekledim. Aklımda onlarca soruyla önce banyodan sonra da evden çıkıp gittim. Böylece üçüncü ve son kez kendi kendimi kapı önüne koydum.

Eve gelmem için her gün arıyor beni, bazen umutlanıp gidiyorum. Gözlerindeki 'Sen kimsin?' ifadesini görünce hiçbir şey söylemeden geri dönüyorum. "Kesin sonuç vermese de gözle görülür bir iyileşme bekliyoruz genç hastalarda." dedi doktoru, "Ama hamilelik durumunda tedaviye başlayamayız."

Mona Lisa'yı sonsuz kılmak için bebeğimizin doğmasını bekliyorum.

BİR ÜNİVERSİTE ANISI

Ahmet Evran

Öğretmen baklava şeklinde, parmak izleriyle kirlenmiş camdan sınıfa baktı. Bazısı belki doktor, mühendis olmanın hayaliyle veya sırf büyüklüğü öyle istiyor diye kitaba dalmışken bazıları da şakalar yapıyor, oyunlar oynuyor, ergenlikle gelen ve komik buldukları fikirlerini arkadaşlarıyla paylaşıyordu. Öğretmen yarım açık kapının arasından belirince öğrenciler gittikçe düzene dönüşen bir kaosla yerlerine geçtiler. Hoca sınıfın ortasında durdu, öğrencilere selam verdi. “Buyurun çocuklar.” diyerek eliyle oturmalarını işaret etti. Camlar buğuluydu. Kar, okulun çevresindeki çamları, çardakların üstünü ve okulun dört bir yanını titizlikle beyaza boyamıştı ve hala milyon şekildeki milyon kar kristali gökyüzünden süzölmeye devam ediyordu. Sis, belki muzipliktendir, Erciyes’i saklamış; uzun süre de göstermeye hevesli görünmüyordu. Salih Öğretmen kafasını pencereden sınıfa çevirdi. Gözlerini yedinci sınıfın ilk dönemine başlamış, yüzlerinde yer yer sivilceleriyle ve çatallaşmış sesleriyle otuz dört erkek öğrenci üzerinde gezdirdi. Neredeyse hepsinin üzerinde koyu kahve, yakalı, kalın bir okul kıyafetiyle siyah, kumaş pantolon olmayanlardaysa yakın tonlarda bir takım giyecekler vardı. Öğretmen çerçevesiz dikdörtgen gözlüğünü, cebinden özenle katladığı mendilini çıkartarak sildi. Az önce sınıfı selamlarken iliklediği ceketinin düğmelerini çözdü. İlk bir sesle sınıfa nerede kaldığını sordu. En önde saçları kısa ve yüzünde esmer yanıklar olan bir çocuk, “Osmanlı’nın fetihlerini anlattınız öğretmenim.” dedi kutlu bir görevi yerine getirmiş edasıyla.

“Tamam, o zaman çocuklar yeni bir konuya geçiyoruz. Başlık yazalım: GELİŞEN AVRUPA VE OSMANLI.” Avrupa deyince hep üniversitenin karşısındaki Avrupa Kafe gelirdi aklına. Yağmurdan sığınmak için girerdi buraya başlarda. Bir çay söyler, şekersiz çayını içerken bir şeyler okur yahut öylece duvardaki resimlere bakardı. İçerideki o nemli hava, yedi yirmi dört Türkçe pop çalan o radyo...

Yine bir gün dışarıda bardaktan boşanırcasına yağmur... Yanında da Mustafa. Ne piç çocuktu! Üniversitenin çıkışından kafe çok değil yüz metre filandı. Yok o ağacın altından yok bu binanın kenarından derken oraya varana kadar yine de sıırıslıklam olmuşlardı. Boyunlarını içeri çekerek kapıdan girdiklerinde gördü Salih ilk defa onu. O mekâna giren her yeni insana ne kadar bakılırsa o kadar bakmıştı onlara ama Salih, Mustafa dürtene kadar kendine gelememişti. Anlamadı başta ne olduğunu yürümeyi hatta nefes almayı unuttu. Zamanı unuttu, soğuyan çayını unuttu, nasıl düşüneceğini unuttu yani o hariç her şeyi unuttu. Bir süre kimseye anlatmadı. Geçer belki diye düşündü. İşe yaramadı. Günden güne bilmeceli geceler, bulanık günler, “Âşık mı oldun lan?” diyenler çoğalıyordu. Âşık mı olmuştu? Karar verdi. Söyleyecekti Mustafa’ya, kim bu kız diye soracaktı. Mustafa bilirdi mutlaka.

Bilmese de öğrenirdi. Öğrendi Mustafa:

“Bizim okuldaymış. Psikoloji okuyormuş.” dedi. “İş yokmuş öyle fazla aşk meşk işleriyle. Sevmezmiş.”

“Nereye takılırmış?”

“Ara sıra bizim Avrupa’ya gelirmiş ama asıl bizim Ferit’le sinemanın oradaki komünistlerin yerinde takılırmış. Oğlum bak gel vazgeç şu kızdan. Kız komünist. İçlerine girersen kullanırlar seni orada.”

“Benim o sınırı geçeli çok oldu. Onu bunu bırak da bizim üst dönemdeki uzun Ferit’le mi takılıyormuş? Peki, var mıymış aralarında bir şey?”

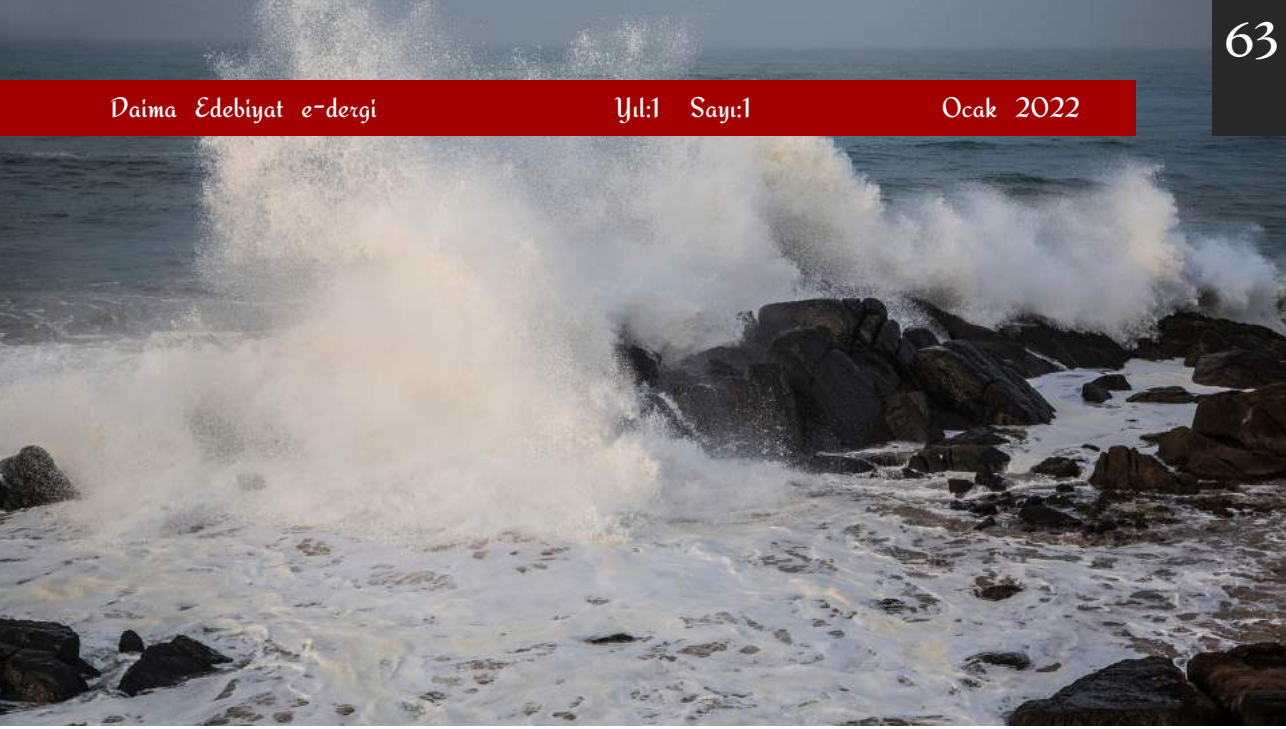
...

“Öğretmenim! Öğretmenim! Başlığı yazdık.”

“Eee tamam... Yazdınız mı çocuklar. Şimdi arkanıza yaslanın ve beni dinleyin. Osmanlı Rönesans’la birlikte... Avrupa’nın gelişmesiyle ve Osmanlı kültürel anlamda Avrupa ilerisinde... Şey kusura bakmayın gerisinde kalmasıyla birlikte...”

Salih Öğretmen’in yüzü kireç kesilmişti. Alnında sınıftakilerin anlam veremediği bir şekilde ter damlalarıyla dolmuştu. Kravatını gevşetti. Üstü yer yer lekeli mendiliyle terini sildi. İstemsizce eliyle sol gözünün altındaki yara izini yokladı. Öğrenciler endişeli ve meraklı gözlerle öğretmenlerine bakıyordu. Salih Öğretmen’in yüzünü yapay bir tebessüm kapladı. “Çocuklar siz siz olun kimselerin camına taş atmayın.”

YÜREĞİM KARADENİZ

Hızır İrfan Önder

Bilirim

anne eli değmemiş çocuğun
gülmez yüzü.

Yalınayak koşturuyor zaman
ne bahar uğruyor gönlüme ne yaz
ömrüm üşümesin diye çırpıyorum.

Yakup gibi ağlıyor gözlerim
öleliyorsa eğer uğruna
seni sevmemin ne anlamı var ki?

Mustaribim g/öz ağrısı çekmekten
reddediyorum ikinci el hayatı, saadeti...

Seni düşündükçe ağarıyorum
yaşamak ağır geliyor bana!

Yüreğim Karadeniz,
gözlerim Marmara...

ORMANDAKİ UYGARLIK

Fatma Ören Sümer

Zaman hızla geçiyor. Dünya hızla değişiyor ve gelişiyor. Bilim, teknoloji, kültür, sanat ve birçok şey... Dünya üzerindeki en etkin varlık olarak insan da bu değişim ve gelişimde başrolü oynuyor. Tüm bunların amacı da mimarı da insan. Bu inovasyon geçmişten bugüne süregelmiş hep. Hâlâ devam etmekte ve edecektir de. Bütün bu ilerlemeye karşın yerinde sayan, hatta daha da gerileyen bir durum söz konusu. İnsanlık adına insanlığın, insanı insan yapan değerlerin aşama kaydetmemesi...

İnsan fitrî olarak sosyal bir varlıktır. Birlikte yaşamaya programlanmıştır. Ama insanlık tarihinin başlangıcından beri, egosu yüzünden birlikte yaşamayı başaramamıştır. Anlatılan Hâbil ile Kâbil kıssasından da öğrendiğimiz gibi, kardeşler bile birbirine saygısız, tahammülsüz ve hatta düşman olmuştur. Varlıklar arasında akıl sahibi olarak en önde olmasına rağmen.

Bugün ise yaşam kalabalık şehirlerde devam ediyor. Ancak insan bu çokluk içinde gitgide yalnızlaşıyor. İnsana ve doğaya olan maddî ve manevî ihtiyacını dijital aletlerle gidermeye çalışıyor. Bunun sonucunda ise, depresif, birbirine tahammülü olmayan, asosyal ve yalnızlaşmış bir insan tipi çıkıyor ortaya.

Bütün bunlara karşın yeryüzünü paylaştığımız diğer canlıların yaşam kurallarına nasıl uyduklarını, kendi içlerinde sosyal yaşama olan saygılarını üzümlere ve utanarak görüyoruz. Örneğin ormanlar... Ormanları oluşturan ağaçlar... Birlikte yaşama becerileri ve birbirlerine olan saygıları akıl sahibi olan insandan daha ötede. Neden mi bahsediyorum? Elbette ağaçların birbiri arasında olan “Taç Utangaçlığı” fenomeninden.

Evet, nedir taç utangaçlığı?

Okalıptus, sıtka ladini ve Japon karaçamı, lodgopole çam, siyah mangrov, kâfur gibi ağaç türleri ile oluşmuş ormanlarda görülen bir olaydır. Bu ağaçların en üst dalları birbirlerine dokunmazlar. Aralarında sanki çizilmiş bir sınır varmış gibi. Hangi coğrafya ve hangi iklimde oldukları fark etmeyen bu ağaçlar; kıvrımlar, zikzaklar, nehir boşlukları veya gökyüzü çatlakları gibi şekiller oluşturarak birbirlerine karşı saygılarını korurlar. Bir nezaket kültürüdür aslında bu, biz insanların sahip olması gereken ama çoktan kaybettiği...

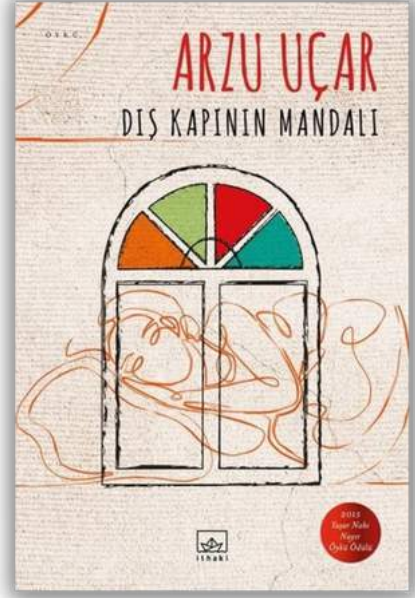
İlk kez 1920'li yıllarda gözlemlenmiş bu olayla ilgili o günden bugüne birçok hipotez üretilmiştir. Bu hipotezlerden öne çıkan bazıları şunlardır: fotosentez sürecinde birbirlerinin ışık alımlarını engellemek ve en iyi şekilde bu olayı gerçekleştirmek için olduğu, bir diğeri; rüzgârın etkisiyle, birbirlerine çarparak dallarının kırılmasını ve diğer ağaçların dallarını kırmaktan alıkoymak için olduğu, en önemli ve dikkat çekici olanı da bu ağaçların diğer ağaçlardan geçebilecek olan böcek ve hastalıklardan korunmak istemesi. Ne sebeple olursa olsun harikulade bir sosyal doku bu ağaçlar arasındaki. Ve görüyoruz ki her şey bir uyum içinde yaratılmış. Bir düzen ve nizam içinde işleyişi var, varlık âleminin. Ve diğer varlıklar kendilerine bildirilen kurallara uyarak bu düzeni en güzel şekilde koruyor.

Başta da bahsettiğimiz gibi sürekli değişen ve yenilikler icat eden insan bu değişim ve gelişimi hayatını madden kolaylaştırır diye sürdürürken, manen kendini ihmal etmiş, hayattan zevk almaz hale gelmiştir. Fizikî doygunluğa ulaşmak adına ruhunu şifa veren lezzetlere karşı aç bırakmıştır. Oysaki fizikî tatmin ve lezzet ruhsal doygunlukla mümkündür. Ne yazık ki içinde bulunduğumuz teknoloji çağında bu döngüye her birimiz bir ucundan az çok kapılmışız.

Örneğin en son ne zaman bir ırmağın akarken söylediği şarkıyı dinledik, en son ne zaman kuşların ağaçlara olan muhabbet nağmelerine eşlik ettik, en son ne zaman ağaçların mevsimlere sunduğu gösteriyi izledik ve en son ne zaman gökyüzü bizi seyredirken onun bize olan muhabbetine mukabele ettik? Evet evet, en son ne zaman başımızı kaldırıp şöyle bir gökyüzüne baktık? Ağaçlar bile gökyüzüne uzanırken dokunmak için. Oysa orada duruyor gökyüzü. Bizi seyrediyor dünya kurulalı beri. Eşsiz güzellikler sunuyor bize, dünya telaşı ve meşakkatleriyle bunalan ruhumuz teskin olsun diye. Hem de gece ve gündüz, her mevsim farklı bir ahenkle. Ve mukabele bekliyor bizden, bize olan muhabbetine.

Ne mi yapalım?

Seyr-i âlem edelim bulduğumuz her fırsatta. Dağa çıkalım, ormana gidelim. Ve zarif adamın dediği gibi. “Gökyüzüne bakmayanların kalbi daha çabuk kirlenir.”

BİRBİRİNE DEĞMEYEN HAYATLARA İNAT, BİRBİRİNE DEĞEN ÖYKÜLER: “DİŞ KAPININ MANDALI”

Sibel Yılmaz

*“Bir şeylerin dışındayım biliyorum.
Daha doğrusu bir şeyler bensiz sürüp gidiyor.”*
Tomris Uyar

2015 Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü’ne değer görülen “Dış Kapının Mandalı”, Tomris Uyar’dan bu epigraf ile başlıyor. Arzu Uçar, öykülerin özüne ışık tutan bu giriş ile okuyacaklarına da işaret eden bir kapı aralıyor okurlarına. Birbirine değmeyen hayatlara rağmen birbirine değen öyküler var seksen sekiz sayfalık bu öykü kitabında. Kitabın ilk baskısı 2015 yılında Varlık Yayınlarından, son baskısı ise 2020 yılında İthaki Yayınlarından okuruna ulaşıyor. Temasal bütünlüğün hâkim olduğu dokuz öykü yer alıyor “Dış Kapının Mandalı”nda. Kitaba adını veren öykü, son öykümüz.

Yalnızlık, korku, arayış, anlam bulma çabaları, yer bulamama, anlaşılama, ölüm, acı, başına buyruk hüznler, beklentiler, bekleyişler öykülerde ortak tema olarak karşımıza çıkıyor. Bunun yanı sıra nesnelere dili, işsizlik, ayrılık gibi konulara da değinildiği görülüyor. Sade ve etkili bir dil ile kaleme alınan durum öykülerinde tek düze bakış açısının olmaması kitaba zenginlik aşıyor.

İnsan sosyal bir varlıktır. Doğduğu andan, hayattan göçtüğü ana kadar başkalarına ihtiyaç duyar. Hayatını anlamlandırma, kendini bulma çabasında çevresindeki her şey tutamak olacaktır kendisine. Burada “yalnızlık” kavramı birkaç şekilde çıkar insanın karşısına. İnsanın tek başına yaşaması müşahhas yalnızlık, kalabalıklar içerisinde o kalabalığa/topluma yabancılaşma ile gelen yalnızlık, çevresi tarafından ötelenerek yaşanan yalnızlık, çevresiyle ilişkisini asgariye indirerek kendini soyutlayarak yaşanan yalnızlık ya da gerçekten kendisini kimsesiz hissettiği gerçek ruhsal yalnızlık gibi farklı şekilleri olabilir yalnızlığın. Ve en hası, insanı en yoranı, ruhunu hasta edeni “ruhsal yalnızlık” olsa gerek. Bununla yüzleşmek de çok zor. Çoğu insan bu sırrı ile terk edip gidiyor dünyayı. Ruhu bedeninden önce sararan bu ruhsal yalnızlığa maruz kalan karakterleri Uçar, öykülerinde ustalıklı dile getirmiş. Ve bu yalnızlığa doğal olarak eşlik eden, birbirine değmeyen, hayatların dışında kalan karakterler çıkmış ortaya. Birbirlerinin hayatlarında eş, anne, baba, komşu, arkadaş olan öykü karakterleri birbirlerinde var olamazken, kitaptaki birkaç öykü birbirine değişiyor. Bu durum kitap için farklı bir ironi oluşturuyor.

İlk öyküdeki Perihan, son öykü olan “Dış Kapının Mandalı”nda tekrar karşımıza çıkıyor. Yine Perihan öyküsündeki Hasan, “Soba” öyküsünde bize tekrar bir selam veriyor içine kapanık halleri ile.

“O” öyküsü ile “Arayış” öyküsü kurgu olarak birbirlerine paralellik gösteriyor. Birbirinin hayatında var olmayan, birbirine değmeyen karakterlere inat, birbirinde var olan, birbirine değen bu öyküler güçlü bir enerji oluşturuyor. Bu durum kitabı ilgi çekici yapan unsurlardan.

Dış kapının mandalı, toplumumuzda sık kullanılan deyimlerden bir tanesi. Önemsiz kişiler veya eşyalar için kullanılır. Varlığı ile yokluğu bir olan, değersiz veya eksikliği hissedilmeyenler için sıklıkla dile getirilir. TDK buna bir de “uzak akraba” kısmını eklemiş, Türk toplumuna has bir şekilde. Birbirinin dünyasında yer edinmeyen karakterler bir nevi dış kapının mandalı oluveriyorlar yaşamlarında. Sonuç ise potansiyel depresyon. Ruhun veremediği tepkiyi beden veriyor. Perihan’ın döktüğü kurdeşen, kanatarak kaşıyıp yaralar açtığı bedeni... Kim bilir neler var aklında, zihninde. Ruhu nasıl bir mengene arasında sıkışmış ki bedeni isyan etmiş bu şekilde. Sartre “Başkaları cehennemdir” der Bulantı’da. Tanpınar benzer bir ifadeye yer verir Saatleri Ayarlama Enstitüsü’nde; “İnsanoğlu, insanoğlunun cehennemidir.” Ruhuna dokunmadığın o çemberin dışında kaldığın yakınların, cehennemine odun taşıyan kişiler olurlar kaş ile göz arasında.

İşsizlik konusunun ele alındığı “Vasıfsız” öyküsünde de benzer karakterleri farklı şekillerde görüyoruz. Yalnızlığın varyasyonları farklı, özütü aynı. Edebiyat mezunu, yaşını almış Şinasi'nin iş bulamaması, sonuçsuz iş görüşmeleri, baba eline bakışı işleniyor. Günümüz Türkiye'sinde etkisini sürdüren trajedik bir konu bu. Baba desteğiyle açılan “Şair Cafe”de de umduğunu bulamayan yazma hayalleri olan kahramanımız babası ile karşı karşıya gelir en sonunda. Toplumumuzda kız çocuğunun işsizliği göze batmaz iken, erkek çocuğu için bunu söylemek pek mümkün değildir. Karakterimiz de bunu iliklerine kadar yaşıyor. O'na göre “rahat yazmak için geçim derdi olmayacak. Zengin baban olacak bi kere.” (sayfa: 60) Bu bağlamda Melih Cevdet Anday'ın “Islık Çalmak” şiirine de atıfta bulunur yazar “Vasıfsız”da.

*“Balıklar için deniz lazım
Sevişmek için işsiz olmak
Ve geceleri yatakta
Duymamak için tabanın sızısını
Zengin olmak lazım
Oysa ıslık çalmak için
Bir şey lazım değil.”* (sayfa: 60)

Öyküler taşra öyküleri gibi görünse de bir şekilde kente evriliyorlar. Ve sonra tekrar taşraya dönüyoruz Eda aracılığı ile. Hem öykülerde, hem yaşamsal mekânlarda geçişleri görüyoruz. Yazarın Ege kültürünü öykülerine çok iyi yedirdiğini de dile getirelim. Bir Ege kasabasında yolların, avluların, taşlığın, çeşmelerin, dış kapıların tasvirini yapabilecek kadar üstelik. Banaz Barajı'nın geçtiği “Sıkıntı” öyküsü bizi alıp iki katlı bir eve konuk ediyor. İki farklı evde yaşayan insanların yakın ilişkilerine rağmen aslında birbirlerine ne kadar uzak olduklarının ispatıdır Ahmet'in iç sıkıntısı ve değersizlik hissi.

Kitabın diğer ilgi çeken yönlerinden birisi kesinlikle “nesne dili”ne yer verilmiş olmasıdır. “Bir şeyler insandan eşyaya, eşyadan insana geçip duruyordu.” (Sayfa:88) Burada eşyaların da hikâyesine dikkat çekiyor yazar.

“Mandalın soğuk demirinin, sızlayan yerlerine neden iyi geldiğini hiçbir zaman anlayamadı.” (Sayfa:88)

Anlayamadı çünkü nesnelere diline vakıf değildi Eda. Kapının mandalı, demirin serinliği, Banaz Çayı'nın gürültüsü, santralin sesi, taşlıktaki siyah lastik bir çift ayakkabı, yüklük, sarı renk bir tişört, yakası bolarmış eski bir tişört, ahşap masalar... Bu nesnelere Benim Adım Kırmızı'daki gibi dile gelip konuşmalar bu öykülere kim bilir daha ne anlamlar katarlardı.

“NEYDİ O GELECEK BAYRAMLAR”

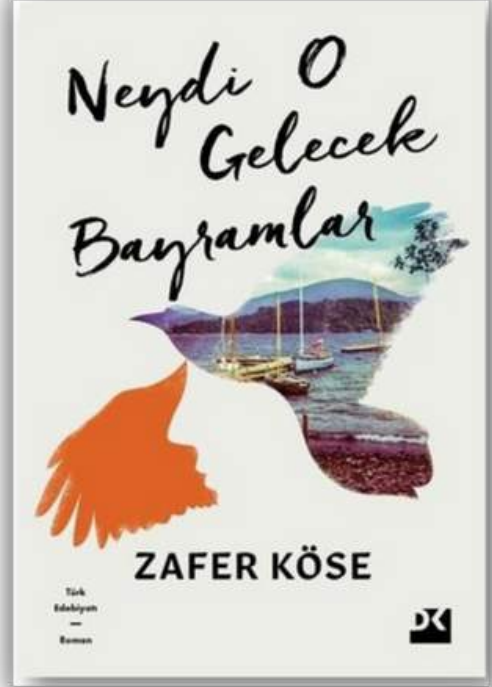
Selma Taş

Yaşam-ölüm, varlık-yokluk, hiçlik-benlik kavramları zihnimde birbiriyle cebelleşiyor. Ölüm denen gerçeklik karşısında aciz hissetmek ne büyük bir keder. Acı dilsizleşip derinlerde kabuk bağlarken, çare olarak zaman denilen sonsuz mefhumu sığınmak. Hayattaki en büyük ilhamını kaybetme acısının zamanla azalacağını ve hayata kaldığın yerden devam edeceğini sanmak. Geriye yeri doldurulamaz bir boşluk ve yeterince anı biriktirmemiş olmanın pişmanlığını yaşayarak...

Dost Bir Yazarın Kitabı

Hayatın bu sert yüzünü yaşarken dost bir yazarın kitabı yanı başımda. Zafer Köse'nin Doğan Kitap'tan çıkan romanı. Bazen yaşaran gözlere, bazen de tatlı bir tebessüme eşlik etti okurken. Neydi O Gelecek Bayramlar Zeynep'in yolculuğunu anlatıyor. Nasıl bir yolculuktur bu? Çocukluğundan itibaren ailenin bir bireyi olamamış, ne istediği pek sorulmayan, hep baskı altında tutulan bir kadının hikâyesi. Kendi çabalarıyla ve verdiği mücadele sonucunda İstanbul gibi büyük bir şehirde ayakta kalmayı başaran güçlü bir karakter.

Her şeyin yolunda gittiğini düşünürken ölümcül bir hastalığa yakalandığını ve çok az bir ömrünün kaldığını öğrenir. Hızlı bir karar verme süreci ve doğduğu, hayatının bir bölümünün geçtiği, Gemlik'e dönme arzusu. Bu dönüş aynı zamanda aile ilişkilerinin de bir tür sorgulanışı olacak. Zeynep hastalığını gizleyecek, kalan son günlerini ailesiyle huzur içinde geçirecektir.

Sosyal Medya Aracılığıyla Kurulan İletişim

Bu noktada Deli Metin’le iletişim kurmaya çalışır. Kitapta görünmez bir kahraman olan ve Hızır gibi insanların imdadına yetişen sosyalist bir insandır Deli Metin. Etrafındaki hiç kimse onun tıp fakültesini bitireceğine inanmazken, fakülteyi bitirip doktor olması herkesi çok şaşırtmıştır. Zeynep’in Deli Metin’le görüşme isteği öncelikle hastalığını paylaşması, sonrasında da Deli Metin’in yürüttüğü Şirinler Projesinin akıbetini öğrenmesidir. Alışık olmadığımız bir yöntemle sosyal medya hesabından Deli Metin’e ulaşmaya çalışır. Ama onun yerine henüz bir üniversite öğrencisi olan ve sevgilisiyle gizli tatil planları yapan yeğeni Fidan’ın mesajlara yanıt vermesiyle olayların seyri değişir. Fidan yıllardır iletişim kopukluğu yaşadığı halasının bu durumuna kayıtsız kalamaz ve onunla Gemlik’te buluşur.

Kitabın birden çok anlatıcısının olması bir farklılık yaratmış. Zeynep’in geçmişte tuttuğu günlükler, sonradan o günleri yeniden yazma arzusu, Fidan’ın da hem halasından hem de Kavaklıdibi’nde yaşayan ve önceki kuşaklarla ilgili bilgileri, belgeleri bir tarihçi gibi bugüne taşıyan Laz Teyze’nin anlatımıyla akıp giden bir roman.

Metaya Karşı Şirinler Projesi

Yazar Deli Metin kanalıyla bizlere “Şirinler Projesini” anlatır. Nicedir özlem duyulan ve gerçekleşmesi düştün öte olan, adil, barışçıl, paylaşımcı bir yaşam modelidir bu. Metanın gücüne karşılık Şirinler Projesi. Kitap boyunca teoriden pratiğe nasıl dönüşeceğine dair anlatımlar vardır. Bu proje için, *“Asıl başlangıca hazırlık olmasını planladığımız bugüne kadarki deneme çalışmalarından birkaç fotoğraf ekliyorum... Sonraki günler, haftalar, yıllar da böyle devam edecek. Fotoğraftaki tarlalar, seralar, atölyeler, dükkânlar oralarda çalışanların olacak. Herkes kendi evinde yaşayacak. Evlerimiz birleşerek ortak mutfaklı, ortak alanlı, dost komşularla, kolektif güvencelerle dolu sitelerimizi oluşturacak.”* demektedir Deli Metin Öyle ya! Çürümekte olan sisteme alternatif olabilecek bir yaşam tarzını anlatır ki, projeden haberdar olan herkesi heyecanlandıran bir çalışmadır.

Hatta Zeynep kötüleştiğinde bu proje onun hayata tutunmasına yardımcı olur. Projenin gidişatıyla yakından ilgilenmek ister. Gemlik’e geliş sebebi hastalığı ve yıllardır sekteye uğrayan aile ilişkilerini düzeltmek olsa da asıl umut ve anlam bağladığı Deli Metin’le Şirinler Projesidir. İyileşme ile bu proje arasında bir paralellik kurmuştur.

İyilik Kazanacak

Ölümlle yaşamın mücadelesinde arzu edilen her zaman için yaşamın galip gelmesidir. Kader denilen bir koddan söz edilse bile yapılması gereken o kaderi ters yüz etmektir. Dayatılan kötü yaşam koşullarına boyun eğmeden özgürce yol almaktır. Alternatif; Şirinler Projesidir. İsmi her ne kadar çok sevimli bir masal kahramanından almışsa da bütünüyle gerçektir. Ve insanların kurtuluşu oradadır. Deli Metin de bu yasanın yaşamdaki karşılığıdır. Roman boyunca kendini gizlese de dostluğun, güvenin ve mücadelenin adıdır.

Öte yandan Zeynep'in bu yolculuğunda güvensizlik de en büyük problemlerden biri olarak karşımıza çıkar. Tıpkı diğer duyguların hırpalanışı gibi güven de ciddi yara almıştır. Şirinler Projesi bu güvensizliği de yok edecek insanların kendilerini iyileştirmelerine yardımcı olacaktır. En yakınındaki insanlara güven duygusunun sarsıldığı bu düzen de son bulacaktır.

Kitabı okudukça; isyanımın, öfkelerimin, kırgınlıklarımın, sevinçlerimin, gitmelerimin yersizliğini ve büyük bir fırsat kabul edilebilecek hayatı hafife aldığımı fark ettim. Bu basitlikten kurtulmak için Neydi O Gelecek Bayramlar bir nevi rehber oldu; kurgusuyla, diliyle, kahramanları ve olay örgüsüyle...

SAKLAMBAÇ Canan Coşar

Ört üzerimi gece
Gölgesi saklansın gölgeme ayın
Kim kimden medet umar
Kim kime şifa
Antidepresanlar toplanmış başıma
Feryatlar içinde birbirini kovalar
Hep aynı yerde
Aynı köşede

Yaz bir ilaç daha
Papatya kokulu olsun
Tarçınlı, karanfilli
Gece demlesin ilacımı
Ferahlık beni bulsun
Yazmak ne büyük bir çareymiş dilsizle
Ne büyük çareymiş kuş cıvıltısı
Görmeyene

KALDIRIMLARIN KARA SEVDALI EŞİ

Batu Rüzgâr Kara

Öyle bir madde söyleyeceğim ki adeta evrendeki tüm zıtlıkları içine toplamıştır. Öyle ki parlak olanını bebeğine dokunmaya bile kıyamayan bir anne şefkatiyle saklarken kara olanını ateşe atar. Hem can aların onunla hem de öldükten sonra sadık dostun olsun kıyamete kadar başucunda. Sanırım onu var edenler bu tezatlar ki mesela onu işleyerek heykel yapan biri büyük bir sanatçı belki bir Michalengelo olsun yüzyıllarca unutulmayacak, öbürü ise anılmak bile istenmeyen putperest... Üstelik insanın ihtiyaçlar listesinde su ve besinden sonra üçüncü sırada gelecek kadar mühim olsun; oysa sıksanız suyu çıkmaz, ne kadar çabalasanız da çıkaramazsınız ekmeğinizi ondan. Medeniyeti başlatsın, bir çağa isim versin, kıvılcım çıkarsın-yakacak olsun, sanat eseri olsun-put olsun, mızrak olsun-sapana sürülen mermi olsun-can alsın, sadık dostumuz olsun. Bunca söyleyip durdum ama bir de tüm bu meziyetlerin, özelliklerin, tezatların üç harfe sığdığını, üç harfte biriktiğini söylesem. Taş...

SEVDAYA DAİR

Seher Yerlikaya

Sevdaya dair ne varsa
Geçmiş
Bir söz iki hece
gönlünde / veda

Sevdaya dair ne varsa
Tükenmiş
Bir söz üç hece
dilinde/ elveda

Sevdaya dair ne varsa
Bitkin ve tükenmiş
Bir yürek
Kanat çırpmayı bırakmış
Uçsuz bucaksız göklerinde aşkın

Sevdaya dair ne varsa
Yorulmuş
Bir söz üç hece
gerisinde / pişmanlık

Sevdaya dair ne varsa
Aldanmış ve yanıltmış
Sanrılı ve sancılı
Bir söz iki hece
Gözlerinde/ hüznü

İnsanlığın bunca gelişmesinde en büyük yardımcısıdır fakat bence belki devamlı onunla olmanın getirdiği görmezden gelme duygusundandır kimse ona verilmesi gereken önemi vermez. Fakat taşın her türüne karşı hissetmemiz gereken ayrı duygular vardır bence. Örneğin mezar taşlarını görünce ürpermek; yükselerek duvar olan, tavan olan üstüne üstlük yüzyıllarca ayakta kalan o kesme taşlara hayranlıkla bakmak, yağmur yağarken beyaz gözyaşları döken kireçtaşını görünce onunla birlikte hüzünlenmek gerekir mesela. Ama üzerinde düşünüldüğünde çok fazla anlam yüklenebilen bir taş türü var ki -şair de benle aynı fikirde olsa gerek- onun üzerinden pek çok çıkarım yapılır.

*“Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.”*

Medeniyete, insanlığa katkı sağlamış bunca taş türü var da kaldırımlar mı kaldı övülecek denebilir ki doğrudur. Elbette elmastan değerli, kesme taşlardan önemli ve kömür kadar işlevsel değildir ancak tıpkı “Kaldırım Şairi”nin yaptığı gibi ona yüklenebilecek anlamlar kaldırımları çekici kılar. Onca şiiri varken sadece kaldırımları anlattığı şiir ile “Kaldırım Şairi” olarak anılmayı hak etmiştir o. Kaldırımların şairi... Şehri yaşatan damarlar ve damarların üzerinde sonsuzluğa uzanan medeniyet halıları, kaldırımlar... Ne söylersem söyleyeyim söylediklerimin gücü “Kaldırımlar” kadar güçlü olmayacaktır. Ancak yine de birtakım basit fikirleri belirteyim.

Kaldırımları şuna kadar anlayabileceğiniz üzere çok severim ancak yine de içinde bazılarını ayrımcılık yaparım ve kendimce haksız da sayılmam. Örneğin bana göre bir kaldırımın resimlere, fotoğraflara konu olabilmesi için sıradanlıktan uzak olması gerekir; girintili çıkıntılı, düzensiz dizimli fakat tuhaf bir şekilde özel bir düzen oluşturan... Bu yüzden olsa gerek kilit taşları ile döşenmiş kaldırımları pek sevmem. Aslında bunlara taş demek de doğru olmaz çünkü betondan yapılmışlardır. Şehrin her köşesinde ve tüm yapılarda olduğu gibi beton, burada da taşın görevini ve hatta ismini çalmıştır. Tüm bunlara rağmen beton asla taşın estetik görüntüsünü çalamamıştır ve çalamayacaktır da. Çok sıradandır bir kere; şehrin, ülkenin hatta dünyanın neresine gitseniz aynıdır. Grinin aynı ölü tonu, aynı diziliş, aynı boyutlar... Evet, taşların da rengi genellikle ölü gri tonudur. Ancak farklı boyutlar ve dizilimler onları sıradanlıktan çekip kurtarır, kaldı ki kaldırım “taşları” arasında da ton farkları vardır. Örnek vermek gerekirse şarkılara konu olmuş Arnavut kaldırımlar her parçasının girinti çıkıntısı ve boyutu farklı olan ama nasıl dizilirlerse dizilsinler farklı ve hoş bir görüntü veren bir yapboz gibidir. Kilit taşları-betonları- da yapboz gibidir fakat her parçası aynı olan yapbozu tamamlamanın kişiye başarı hissi ve zevk vermemesi gibi her parçası aynı olduğundan insana zevk vermez.

Ben böyle diyorum demesine ama yanlış anlaşılacak da istemem, tutup şu çağda tüm yollara ve kaldırımlara girintili çıkıntılı taşlar döşemek akıl kârı olamaz hatta korkarım ki böyle bir şey olması durumunda insanların bu emektar dostu –taşa- bakış açısı değişebilir, ondan nefret eder hale gelebilirler haksız da olmazlar. O yüzden sanırım hem taşları kendimize işkence haline getirmemek hem de bu güzelliklerden göz zevkimiz açısından yararlanabilmek için bu taşların belli başlı fotojenik dar sokaklarda olması ve beton yığınlarından sıkıldığımızda oradan sıyrılıp kendimizi buralarda taşa doyurmamız gerekecek maalesef. Bu cümleyi söylüyorum fakat yine de içimdeki taş dostu taraf bu cümleyi söylediğine pişman oluyor. O yüzden bu yazıyı bitireceğim ancak hiçbir zaman kaldırımlara şair kadar sevdalı olamayacak olmanın burukluğuyla yazıyı “Kaldırımlar Şairi”nin bir dörtlüğüyle bitireceğim:

*“Uzanıverse gövdem, taşlara boydan boya;
Alsa buz gibi taşlar alnımdan bu ateşi.
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse, kaldırımların kara sevdalı eşi...”*

KÜLÇE

Nisa Öztürk

Yenilgisini her zamanki gibi kabullenerek odasına yürüdü. Kapıyı öyle sert çarptı ki, kapıyı değil babasını ittirmişti sanki. Öyle sinirli, öyle kin dolu... “Yanına gelirim o kapıyı ne yapacağımı bilirim it oğlu it!” Sakin olacak, sakin kalmalı. Yok, kalamaz. Hem sakin kaldı da ne oldu şimdiye kadar? Neye sahip oldu canına yandığının dünyasında? Ama annesi... Şimdiye kadar hep onun için değil miydi susmak, haykırılmamak o şerefsiz... Ne istemişti ki babasından? Elin oğlu gibi evler, arabalar, para ya da kadın mı? Yok, yok ulan yok! Tek derdi bir gün eve bela getirmesin, bir gün milleti bize konuşurmasını. Bir tanecik oğlunu hep azarlardı. Neymiş? Bu çocuktan bir halt olmazmış. Bari kız olsaymış da birine verip kurtulmuş. Sen ne oldun da benden ne bekliyorsun köpek! Elleriyle kafasını ovuşturmaya başladı, hızlandı. Saçları dağıldı iyice, yüzü kıpkırmızı kesildi. Kırmızı, örtüsü tel tel ayrılmış olan divanın minderini sıkmaya başladı. Öyle sıkı ki parmakları acımaya başladı, tırnağı kırılmış olabilir.

Her neyse! Erkek olmanın, evlat olmanın gereğini yapmanın zamanı gelmişti. Bu kadıncağıza bu saatten sonra da gün gördürmeyecekse ne diye vardı ki? Kalktı, kahverengi, yamalı ceketini giydi. Biraz çamurluydu ama olsun. Bir de hazırlık mı yapacaktı! Sessizce yatak odasına girdi. Elbise dolabını istemese de gıcırdatarak açtı. “Hay böyle şeyin!” Bir hırsız edasında parmak uçlarına yükseldi. Annesinin kurban kesebilmek için biriktirdiği üç beş kuruşu iliştiirdi cebine. Kendini gerçekten de hırsız gibi hissediyordu, kafasını iki yana salladı. Hayır, hırsızlık yapmıyordu. Hayır hırsız değildi. Geri gelecekti bu para yerine, şimdilik lazımdı. Bir ay çalışsa fazlasını bile kazanırdı. “İyi de bu çelimsizlikle kim alır ki beni?” Aynadan kendisine baktı. Yemek nedir bilmez biri gibi zayıf, uzun boylu, tarlada ırgatlık yapmaktan nasır tutmuş ellere sahip, fazlaca esmer, ayrık dişli çirkin bir adamdı. Ama başka çaresi yoktu ki, gidecekti, gitmek zorundaydı. O zamana kadar anası sabredecekti artık.

Evin avlusuna çıkması lazımdı, ama o it kesin damda içiyordur. Ya görürse? Ne diyecek? “Ne olacak yahu muhtar çağırır derim” yatak odasından çıkmak üzereyken tekrar içeri adımladı, bir anlık erkeklenmeyle bu kadar işe kalkışmak doğru muydu? Hayallerinin hepsini gerçekleştirecek yüreği var mıydı? Yatağa oturdu. O zayıflığıyla bile yatağın çürümüş demirlerini gıcırdatı. “Başlarım artık yeter be! Ben bir hal edip gitmeliyim buradan. Gideceğim bu şehirden, hem İstanbul güzeldir. Taşı toprağı bile altındır. Bir de buraya bak, altını bile beş para etmez.”

Ayak sesleri duymaya başladı. Geliyordu, ne yapacaktı? Paraları koysa mıydı? Yok, o zamana kadar kesin gelir. “Ne yapacağım lan ben!” Kapı açıldı, uzun kahverengi sakalı ve ortası kelleşmiş kafasıyla, kan çanağını ardında bırakacak gözlerle sahip, gömleğini ters iliklemiş, içki döktüğü gözükten atletle, pislik herif pis kokusuyla girdi içeri. “Ne halt yiyorsun lan sen burada? Ananın dizinde ağlamaya geldin de bulamadın mı yine?” Sus Âdem, sus... Susmayacak. “Çekil, işim var benim, muhtar çağırır.” Babası gözleriyle süzdükten sonra “Peh, muhtar seni ne yapacak lan, camiye torba mı taşıttırarak? Gerçi torbalar da senden ağırdır ama...” devamını getirmesine izin vermeden itmeye çalıştı, ama nafiye. İtişme başladı, ikisi de birbirini itip duruyordu, Babası Âdem’in yakasından tuttuğu gibi yere attı. Paralar kahverengi ceketten döküldü, babasının gözleri fal taşı gibi açıldı. “Kendi evinden de çalmaya başladın demek, namussuz!” Gözlerinden çenesine doğru bir damla yaş kayd, düştü yere. Ama yere düşen, gözyaşı değil acıma duygusuydu sanki. Sabrının son damlasını da bitirmişti bu illet adam. Farelerin girmemesi için takadaki deliğin üstüne koydukları taşı aldı, tüm hıncıyla babasına fırlattı.

Babasına fırlattığı bu taşın onun için altın külçesinden farkı yoktu. Bunu düşündüğü anda kendi nefretinden korktu ve tiksindi. Ama çok geçti.

SON SÖZ YERİNE Arka Kapak Şiiri

UNUTULAN Hatice Kübra Öktem

derin ve uzun bir bekleyiş gerçekleşirken
arkasında kalan bütün gerçeklikler
flulaştı onun
katalan modernizmi üzerine söyleştiği sevgilisi
ramon casas dedi birden
şu eserine bir bak
gözlerinde sönmüş bir cehenem taşıyor tanrısal

kadın beş sütunlu sandalyesine dirseğini dayamış
başı eğik ne düşünüyordu kim bilir
yatağını toplamamış çiçeğine su vermemiş
pencereyi açmamıştı
öylece oturup kalmıştı odada

nereye baktığım belli değildi benim de
yüzüme yerleşen hüznün gerçeklik berraklığını kapadı
uzay boşluğunda sönmüş
ama biricik bir yıldız gibi yaşadım
sevgiden yoksun
bir zaman parlamış